

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТО СЕДЕМДЕСЕТ И ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 28 юни 1991 г.

(Открито в 15 ч. и 30 м.)

Председателствували: председателят Николай Тодоров

Секретар: Иван Хараламбиев

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Господа, имаме необходимия кворум. Заседанието се открива.

Продължаваме с гласувания сутринта дневен ред
ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ПРОЕКТА ЗА КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

Докато чакаме Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България, тя всеки момент ще слезе, давам думата на г-н Гиньо Ганев.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Предлагам да погледнем чл. 159. На държавния печат е изобразен гербът на Република България.

Това е текст, който не е будил съмнения. Предлагам да се гласува, г-н председател, ако няма бележки от страна на народните представители.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гласуваме чл. 159. Моля, гласувайте!

За тези, които влизат, в процес сме на гласуване на чл. 159.

Резултатът: От общо гласували 231 народни представители 227 са гласували за, 3 против и 1 въздържал се.

ББ/МТ

131.

чл. 159 се приема.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Предлагам ви съдържанието на чл. 160. Знамето на Република България е трицветно – бяло, зелено и червено, поставени водоравно.

По този текст, г-н председател, не са постъпили предложения. Той впрочем беше обект и на предварително приет от Великото Народно събрание закон.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля за малко повече внимание. Гласуваме чл. 160 за знамето.

Моля, гласувайте!

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Докато обявите резултата, говорихме с г-н Димитър Георгиев: Ако знамето се разполага по изключение по този начин, както е зад нас, тогава очевидно бялото ще трябва да бъде отляво. Но това не е конституционна норма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Резултатът от гласуването: при общо гласували 237 народни представители, 236 са гласували за, няма против и един въздържал се, приема се чл. 160.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: „Чл. 161. Химнът на Република България е песента "Мила Родино"."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Тук има няколко желаещи за изказвания. Пръв поиска думата г-н Методи Недялков.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Парламентарният секретар, писмени предложения има ли по текста?

ИВАН ХАРАЛАМБИЕВ (от място): Няма.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: При Вас няма, но идете ги вземете от горе!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има г-н Методи Недялков.

МЕТОДИ НЕДЯЛКОВ: Г-н председателю, уважаеми дами и господа народни представители! ↑

Заставам пред микрофоните като народен представител, като гражданин и професионалист, за да взема отношение по чл. 161, засягащ бъдещия Химн на Република България.

Становището, което ще изложа пред вас е становище, което съответствува и на преобладаващото мнение на членовете 131.

на парламентарната Комисия за култура и духовни ценности. Имам пълномощията да изразя и от тяхно име това становище. Освен това то отразява и едно професионално обществено мнение и то твърде широко обществено мнение, силно изразено от композитора Симеон Пиронков и музиковедката Андия Палиева, хора, които имат изключително висок престиж в професионалните среди, между впрочем - безпартийни.

И така по същество.

Два са народните химни, съхранили се десетилетия наред в паметта на поколенията с неотслабващо въздействие. Наистина ли обаче съществува знак на равенство между тях! И дали политическият момент може да бъде решаващ при избора на един национален химн!

Много е писано за произхода и характера на "Шуми Марица", но днес, увлечени от благородната идея за възкресяването на една забранена почти половин век песен, превръщайки я в символ на репресираните ни духовни ценности, неволно пропускаме да се вгледаме със съвременен съзнателен поглед в същността ѝ като художествено явление, забравяме всички онези, многократно коментирани, обективни нейни слабости.

Преди всичко, разрешете, кратка справка за произхода на "Шуми Марица". Началото на песента е буквално заимствувано от немската войнишка песен, когато войниците маршируват. Тази песен и досега широко битува в немскоезичния европейски регион. Шеговитото двусмислие на текста, позната в Централна Европа, не може да не уронва националния ни престиж, в случаи, че "Шуми Марица" бъде утвърдена за национален химн. Моля, чуйте първия куплет на оригинала!

"Когато войниците маршируват през града,
момите отварят врати и прозорци.

Защо? Затова! Защо? Затова!

То е само заради чин дараса, бум дараса чин дара,
то е само заради, чин дараса бум дараса са".

Композиторът Симеон Пиронков предоставя френското списание "Илюстрасион" от 1910 г. Там в справката за българския национален химн за автор се посочва Жермар. Вероятно това е

Карел Ярмарш, чешки военен капелмайстор, работил в България и най-вероятно е немската войнишка песен да му е била известна. В музикалния речник на Иван Камбуров, издаден през 1933 г. четем следното: "Шуми Марица" - български народен химн. Върху произхода на мелодията на "Шуми Марица" досега няма едно установено мнение. Според едни тя е взаимствувана от немската песен "Когато войниците маршируват". Текстът е път на тази мелодия при победи при сръбско-българската война и от това се налага като народен химн. Няма нищо общо с българския народно-музикален дух. Мелодията на "Шуми Марица" има един текст, който сега не може да вдъхновява българското племе. "Шуми Марица" трябва да се замени с нов народен химн, чийто текст да отговаря на национално-културните тежнения на българския народ и чиято мелодия да бъде в духа на българското народно звукотворчество. Понеже сегашната мелодия на "Шуми Марица" е чужда на българския народно-музикален дух, народът я пее най-изключено и във всевъзможни варианти. И досега на нашия народен химн не е установена една задължителна за всички хармонизация, та като се съберат българи от всички краища, да я пеят с еднаква хармония".

Напомням, това беше извадка от музикалния речник от 1933 г., издаден от известния български музикален изследовател Иван Камбуров.

Народният поет Иван Вазов още през 1912 г. предлага промени в химна, разбирайки неговите крупни недостатъци и то независимо от факта, че песента е била възприета масово от българските доброволци в сръбско-^{турската} сръбската война и е била посветена на предвождания ги руски генерал Черняев.

Освен очевидното несъответствие между смисловото съдържание на текста и днешните духовни същности на поколенията, а да не говорим за утрешните, налице е противоречието между метричната стъпка в музикалния текст и сричковите ударения в литературния текст: "Шуми Марица, окървавена плаче вдовица, люто ранена!"

Ясно е, че думата "шуми" не може да бъде нищо друго, освен множественото число на съществителното шума. А пък думите "окървавена" и "ранена" не съществуват в българския език.

Като предложих на вашето внимание тези недостатъци, а те не са единствени, не подценявам историческата роля на химна "Шуми Марица" за възстановяване на българската държавност. Смятам, че становището на Иван Камбуров, изразено през 30-те години е едно предсказване три десетилетия по-рано издигането за национален химн на песента "Горда стара планина", с нейния дълбоко проникнал духовното национално съзнание припев "Мила Родино".

Тази песен отговаря на духовните потребности на целия ни народ, органично е свързана с поетичните му и музикални традиции. И може би такава една замяна, зрела отдавна в общественото съзнание, е щяла да стане логично, от само себе си, ако не е било внезапното, насилствено отричане на "Шуми Марица" от комунистическата власт, която обгръща с ореола на политическата забрана.

Днес тя би могла да заеме своето място на една от най-старите, почитани бойни песни. Да бъде химн на българската войска, но да не бъде изкуствено натоварвана с непосилни за естетическите ѝ възможности функции. Впрочем, показателно е, че такава е и заключението на един от най-задълбочените изследователи на тази песен - д-р Николай Русев, автор на колосалния двутомен труд за българските бойни песни, издаден в Париж през 1988 г.

Разглеждайки подробно в няколко десетки страници цялата история на "Шуми Марица", той завършва с надеждата, че тя ще бъде реабилитирана, за да се съхрани в пантеона на безсмъртните български песни и разбира се, не като национален химн, а като народен марш.

Съвсем различна е историята на "Мила Родино", чието авторство е категорично. Нейният автор е известният с дългогодишната си многостранна просветна и музикална обществена дейност - Цветан Радославов, роден през 1863 г. - починал 1931 г. Той е личност с респектиращи познания и култура. Завършил е гимназиалното си и университетското си образование във Виена, Прага и Лайпциг с титлите д-р по философия и магистър на изящните изкуства.

Песента е замислена в органично единство между текст и музика. Песента "Горда стара планина" е създадена по време на неговото следване в чужбина и се запява от българските студенти, завръщащи се в България, както и самият Цветан Радославов през 1888 г., за да участва в сръбско-българската война. Верен и красив поетичен израз на всеобщия патриотичен подем, песента става толкова популярна, че когато бива отпечатана през 1895 г. в учебника по музика на Карел Махан, тя е отбелязана като народна. Впрочем, изследователите ~~и~~ неведнъж подчертават органичната връзка на нейната мелодия и безспорното ѝ авторство с интонационните особености на националния ни фолклор. Наш дълг днес е да не отхвърляме "мила Родино", повтаряйки методите от 1947 г. по отношение на всичко предишно. [↑]

С логиката, с която години наред е била под забрана и музиката на Вагнер, само защото е била на почит по Хитлерово време. ~~И~~напротив, да очистим от тази песен всичко превнесено по идеологически и интернационални съображения, да се възстанови оригиналният текст, с който вече повече от 100 години тя продължава да вълнува всяко ново поколение, като един неотмиращ във времето възпе^л на вечните, святи символи на българското.

Дами и господа, аз завърших своето становище. Като благодаря за вниманието, надявам се, че то ще има отражение ~~у~~ вас и ще помогне за добрия избор на бъдещия български национален химн. (Бурни ръкопляскания от цялата зала).

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Г-н председател, събрани са писмено постъпилите становища, парламентарният секретар трябва сега да ги докладва и след това ще преминем по-нататък.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата парламентарният секретар Иван Хараламбиев.

ИВАН ХАРАЛАМБИЕВ: Уважаеми колеги!

Предложение от Венцислав Бъчваров: "Член 160 не е нужен. Тоест, химн не е нужен." (Оживление в залата)

Предложение от Иван Драшков. Той предлага следния текст: "Химнът на Република България е песента "Мила родино" в оригиналния текст". (Частични ръкопляскания)

Предложение от Георги Мишев: "В Комисията по културата и духовните ценности бе разгледано предложението за "Шуми Марица" - текст и музика. Текстът е съчинен от търновския учител Никола Живков през 1876 г. По-късно поправен от Иван Вазов. Самият Вазов изразява неудовлетвореността си от него. "Поправих го - казва - горе-долу да прилича на нещо." Музиката според мнението на известния наш композитор Симеон Пиронков е компилация от много източници. Ето неговите възражения:

1. Мотивът е от стара игрива немска песен, много популярна, нещо като българската "Елено моме". (Смях и оживление в залата) Нейният текст на немски звучи така: "Когато войниците маршируват през града". В съзнанието на чужденеца, чул тази песен като национален химн, това звучи лековати и пародийно.

2. Има сериозно противоречие между трагичния текст на думите и маршовото бодро темпо.

3. "Шуми Марица" трябва да остане войнишки химн; но не е подходящ вече за държавен химн."

Господин Мишев предлага текст за химн "Де е България".

Предложение от Николай Близнаков: Химнът на Република България е песента "Върви, народе възродени".

Предложение от Ангел Ахрянов: "Предлагам химнът на Република България да бъде "Шуми Марица". Тази песен се е пяла още през Шипченската епопея, а стара истина е, че традициите трябва да бъдат спазвани. Убедихме се до какви печални резултати води отричането на това простичко правило. Народът ни се нуждае от своята историческа памет."

Предложение от Вили Цанков и Драгомир Драганов: "Предлагаме за нов химн на Република България да бъде приета песента "Питат ли ме де'й зората" по текст на народния поет Иван Вазов."

Петко Огойски: предлага химнът да бъде песента "Шуми Марица". "Това е песента, под която са мряли за отечеството нашите деди и бащи. Под свидните ѝ думи и възвишена музика те са опазили за нас и за поколенията това най-свято парче от земята

ДП/ЛТ

132.1.

- нашата вечна и довечна люлка - Република България."

Атанас Мочуров: "Мила родино" навява спомени от тоталитарно време." (Реакция на възмущение от страна на парламентарната група на Българската социалистическа партия) За мястото на едема имат основание да спорят и други..."

АТАНАС МОЧУРОВ (от място): Това не е мое становище, аз съм си променил становището.

ИВАН ХАРАЛАМПИЕВ: Не е оттеглено навреме. Това бяха предложенията, които са направени в комисията.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Мишев.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ (от място): Аз искам да направя

реплика.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Реплика - към кого?

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ: Дами и господа, искам да поясня нещо. Аз предложих да отпадне членът, че не е необходимо в Конституцията да залегне химнът, но не съм против химн. Това не е точно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Мишев. Моля Ви кратко, защото позицията Ви е ясна вече.

ГЕОРГИ МИШЕВ: Уважаеми колеги, моля за две-три минути тишина, защото искаме с аргументи някои неща да станат ясни, с по-малко емоции.

Лично мен, ако питате, мелодията на "Мила родино" е много хубава, особено в припева ѝ и по това няма възражения. Обаче като текст сега ще ви прочета оригиналния текст и след това поправки, за да видите, че е несъстоятелен.

Оригиналният е следният:

"Горда Стара планина

Над ней север се синей,

слънце Витош позлатява,

към Цариград се белей..."

Следва: "Мила родино, ти си земен рай..." - единственото нещо, което е запазено.

Припев:

"Мила родино,

ти си земен рай,

твоята хубост, твоята прелест,

ах, те нямат край..."

Това е единственото, което е запазено.

Следващият куплет?

"Хайде, българи, напред
към Балкана да вървим,
там се почна бой ужасен,
за свобода на нашия народ..."

Даже и стъпката е нарушена тук. Това е оригинал, който е поправен по-късно и вече съвсем изменен. В него има такива стихове-куплети:

"Дружно, братя българи,
с нас Москва е в мир и в бой,
партия велика води..."

И така нататък - знаете го... (Частични ръкопляскания, оживление в залата)

Първият куплет също е поправен:

"Горда Стара планина,
до ней Дунав се синей,
слънце Тракия огрява,
над Пирина пламеней"

Това не са оригинални стихове.

Ето, също абсолютно измислени са следващите?

"Паднаха борци безчет,
за народа наш любим.

Майко, дай ни мъжка сила,
пътя им да продължим."

Това звучи джагаровски... (Оживление в залата)

Моите аргументи са следните: ако ние приемем "Мила родино" за химн, трябва да се образува комисия от поети, която да прави нов текст, което е една порочна практика. Имайте предвид това. (Частични ръкопляскания)

Ние имаме вече горчивия опит, когато на видни много големи наши съвременни поети (трима души, да не им споменавам имената) им беше възложено по предния химн (преди "Мила родино") и успехът беше абсолютно нулев.

Има, обаче, един оригинален текст на Иван Вазов на една песен, която е толкова популярна, служи на много радиостанции за сигнали, извънредно популярна е сред малки и големи, звучи много интимно. Тази песен е свързана с всеки българин.
132.3.

Искам да ви я прочета само като текст, за да видите колко е чиста и в този момент, макар че е писана преди 100 години.

Тя се казва "Де е България", а не "Питат ли ме де'й зората", както някой неправилно беше формулирал. Истинското, оригиналното заглавие е:

"Де е България"

от Иван Вазов

"Питат ли ме де'й зората,
ме огряла първи път,
питат ли ме де'й земята,
що най-любя на света.
Тамо аз ще отговоря
де се бели Дунав лей,
де от изток Черно море
се бунтува и светлей.
Тамо, де се възвишава
горда Стара планина,
де Марица тихо шава
из Тракийска равнина.

Припев: Българо, драга мила,
страна пълна с добрини,
земя, що си ме кърмила,
моя поклон приеми!"

(Бурни ръкопляскания от страна на всички присъстващи
в залата)

Към финала още се вдига:

"Любя твоите балкани,
твоите реки и гори,
твоите весели поляни,
де Бог всичко наспори.

Дето ази и да ида,
за теб мисля и горя.

В теб родих се и желая
в теб свободен да умра!"

(Бурни ръкопляскания)

Преимството на тази песен е, че текстът е оригинален, няма нищо да се пипа и че негов автор е великият Иван Вазов.
132.4.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Берон.

ПЕТЪР БЕРОН: Аз си възобнових искането, поради развитието на обстоятелствата.

Разбира се, това, което току-що прочете господин Мишев, напълно става за химн. С оглед на приемственост, обаче, аз съм за запазване на "Мила родино" даже със сегашните първи два куплета. Като се махне "методиевско-джагаровската кръпка" - с партията, Москва и пр. накрая - първите куплети така, както са изработени и с които вече е свикнал народът, мисля, че са напълно приемливи.

Имайте предвид едно, че много рядко се изпълняват думите на един национален химн. Почти винаги се изпълнява музиката. В света има 17 държави, които нямат текст на химните си, така че спокойно тази музика, която е позната в цял свят и която много добре е легнала на сърцето на всеки българин, може да остане с първите два стиха така, както са сега.

Това е моето предложение. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Мочуров.

-

АТАНАС МОЧУРОВ: Благодаря Ви, господин председателю. Мисля, че стигаме до някакъв консенсус. Аз се присъединявам към предложението, направено от Драгомир Драганов и Вили Цанков. Ето тук се изказа и Георги Мишев. Ще ми позволи ли аудиторията да прочета още веднъж текста? (Неодобрителен шум в залата) Не. Добре.

Искам да кажа, че този текст е написан от народния поет Иван Вазов през 1876 г., но като че ли е написан вчера - като поезия той е безупречен, съвършен, но ако речем да го преценяваме от обществена и политическа гледна точка, той също така отговаря на най-високите демократични изисквания. Ето един текст и една мелодия, която всеки български гражданин независимо от верски, религиозни и етнически пристрастия ще запее от сърце.

Госпожи и господа народни представители, ние не знаем и никой не знае какво ще поднесат следващите хилядолетия на човечеството, но едно е сигурно - човешките същества винаги ще се нуждаят от свобода и нежност. На човека всеки може да даде свобода, но нежност, топлина и обич може да му даде само родната земя. Ето защо апелирам към вас да гласуваме за Вазовия текст, защото той, Вазов, е изразил гениално тази същност на отечеството, на родината! (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Хинчев, а след това Вили Цанков. Давам Ви думата за реплика, госпожа Поптодорова.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Имам само нещо кратко като реплика. Нямам никакво разногласие с тези мнения, които бяха изказани и от господин Мочуров, и от господин Мишев по отношение на стойността на текста. Би било - как да кажа - твърде самонадеяно да оценяваме ние днес Вазов и особено в тази му творба, но аз ви предлагам само за миг да си представите поводите, по които се изпълнява химнът. Георги Мишев много хубаво определи тази поезия - тя е интимна, наистина. Ти я преживяваш! Поводът за изпълнението на химна винаги е тържествен - при държавни поводи, при национални празници, при гостуване на национални делегации, държавни глави и т.н. (Неодобрителен шум в залата)

РЕПЛИКА: Нали искахте само реплика?!

133.1. ВЙ/ПП

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Вижте, извинете ме, аз искам сам да запитам възможно ли е, мисля, че няма нищо несериозно в предложението ми да изслушаме музиката на едната и на другата песен защото това ще даде представа. Помислете за миг - това ще да, най-ясна представа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Хинчев.

ГЕОРГИ ХИНЧЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа! Аз нямам абсолютно нищо против песента "Мила Родино!". Аз нямам абсолютно нищо против песента "Де е България" и преди малко колегата Мочуров каза, че като че ли сме стигнал до консенсус. Но вижте - аз искам да ви предложа едно алтернативно мнение, за да го обсъдим. Аз съм абсолютно сигурен, говоря от името на хиляди хора и съм сигурен, че в тази зала всички най-добре знаят да пеят "Върви, народе възродени!" Това е нещото, с което ние се гордеем пред света, това е българският принос в световната съкровищница и ако ние обсъждаме момента, подсъзнателно споменаваме "Шуми Марица" и говорим за "Де е България", това значи, че всички дълбоко себе си, въпреки че много ценим "Мила Родино" искаме малко да се дистанцираме от нея. Защо? Защото нейният оригинален текст е абсолютно непригоден, нейният по-сетнешен текст беше компромисен тиран. Следователно тя се нуждае от нов текст, а това е недопустимо. Един химн не може да се създава току-така. Един химн трябва да е преминал през времето, трябва да се е утвърдил сам

Пак повтарям - абсолютно нищо против нямам към песента "Де е България", защото текстът ѝ е абсолютно приемлив и патристичен. Но вижте - "Върви, народе възродени" е най-тържествен химн, който ние по същество винаги сме имали. Някой ще каже а ние сме разговаряли по това: ще се лишим от своя химн за просветата и културата. Нищо. Нека с това да вървим. Спомнете си неговите думи - текстът на Стоян Михайловски е много дълъг и много хубав. От него без абсолютно всякакви поправки могат да се изберат тези няколко куплета, които са абсолютно пригодни да станат за химн на Република България.

Аз ви призовавам: помислете си само за неговите думи. Ние сме в момента една нация, един народ, който наистина иска да се възроди, иска да върви напред и към това ни води именно този химн:

133.2

"Върви, народе, възродени
към светли бъднини върви!"

Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата само за реплика, ако някой има. Иначе Вили Цанков има думата. Нека да спазваме реда.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ ^(Велика мащабна): Имам една реплика само към господин Хинчев. Великолепна е песента, за която говори той: "Върви, народен възродени", но тази песен - тя е част от празника 24 май. Това е най-светлият български празник. Ако я вземем оттам, ние ще развалим нещо и няма да направим нищо друго. Нека не посягаме на този празник, който мисля, че всички ще се съгласите с мен, е най-светлият, който винаги всички българи с удоволствие са празнували за разлика от някои други наложени празници. Нека да не разваляме този празник. Да оставим тази песен на този празник. Аз лично подкрепям песента "Де е България".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Вили Цанков за реплика.

ВИЛИ ЦАНКОВ: Ето, колеги, всички сме грешни. Нали знаем тази работа. Трябва да се очистим.

ПЕТЪР БЕРОН (от място): Някои са повече грешни...

ВИЛИ ЦАНКОВ: Това е вярно, но тук да не мерим на везни, господин Берон, кой е по-грешен. Всички сме грешни и нека да се върнем към чистата изворна вода на това, което е написал Иван Вазов, където не трябва да се пипне нито една буква, иначе ние наново ще затънем в някакви комисии с другата песен, ще трябва да повтаряме същата история, както се каза: "Един химн или го има, или го няма". Спомнете си детинството - обръщам се към колегите, които са на моята възраст - когато вървахте с момченцата и момиченцата в училищния двор и пеехте тази песен. Нека да се върнем там и оттам да започнем, защото казах: всички сме грешни и трябва да се очистим. (Ръкопляскания от групата на опозицията)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Георги Константинов има думата.

ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВ: Имам една реплика. Считам, че българските песни не могат да бъдат грешници. Могат да бъдат само някои българи грешници спрямо своите песни, а що се отнася за "Мила Родино" подкрепям предложението на Петър Берон, но

песента да влезе в нашето решение със своето автентично име "Горда Стара планина", като се пее автентичният припев на песента - той не е поправян от никого и първият куплет, който също има минимални поправки. Каза се, че думите не трябва да са много дълги. Някои химни са и без думи, така че тази тържествена, богата, българска мелодия, от която се е разпуквало всяко българско сърце, мисля, че може да бъде химн на Република България. Благодаря. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Методи Недялков.

МЕТОДИ НЕДЯЛКОВ: Използвам правото си на реплика, за да кажа две неща. Първо, мисля, че когато една нация и държава често сменят своите държавни и национални символи, това в международното обществено мнение не говори добре за нея. Ясно е, че някои символи безусловно трябва да бъдат сменени, но ако има възможност достойните символи да се запазят, това би било много добре, уважаеми дами и господа.

И второто нещо, позволете да кажа нещо точно в професионалната сфера - с известни условности, разбира се, защото може да не съм безпогрешен. Мелодийката на великолепната песен "Питат ме ли дей зората" или "Де е България" в самото ѝ начало за средно надарения българин, а особено за този, който е под средното ниво музикален слух е трудно възпроизводима. Бих могъл и да ви го изпея, но мисля, че всеки го знае. (Оживление в залата) И по ноти мога да ви го изпея. Това е: ^{мисл} ре-ла-ре-ми-фа-ми-ре-ла. Това е в ре-мажор. (Бурно оживление в залата) Има два квартови скока. Човек, който е под средната надареност с музикален слух трудно може да го възпроизведе без грешка. Става дума за тези квартови скокове. А мелодийката на националния химн трябва да бъде възпроизводима и достъпна абсолютно за всеки български гражданин. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата ~~мисл~~ господин Карамфилов. (Депутати от опозицията запяват песента "Питат ли ме дей зората")

Моля ви се за ред в залата. (Звъни) Захари Карамфилов има думата.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, това, което исках да кажа, всъщност вече започна в залата. Имам чувството, че решаваме един изключително важен въпрос за българщината. Аз от тази дискусия не мога да се ориентирам и да взема своето лично решение като депутат. Предлага се "Мила Родино", но кой текст, господин Ганев? "Мила Родино" има много преработки.

ГИНЬО ГАНЕВ (от място): Аз не съм нито Иван Вазов, нито един от другите автори... Защо питате мен?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Знам. Но понеже конституционният текст е такъв. (Оживление в залата)

Предлага се "Шуми Марица". "Шуми Марица" има три преработки. Аз не мога да гласувам за нито едно от тези заглавия, не за друго, а защото не знам кой текст ние ще приемем и освен това тук господин Недялков много правилно подчерта - ние трябва да знаем как звучат новите мелодии. Затова моето процедурно предложение, за да подпомогнем парламента и депутатите да вземат решение по съвест е да се организират записи, за да можем да прослушаме мелодията на тези песни, които се предлагат. Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на господин Гиньо Ганев като председател на Комисията за изработване проект за Конституция на Република България. Иначе редът за изказване е при мен.

ГИНЬО ГАНЕВ: Аз предлагам съвсем процедурно тази дискусия в момента да я изоставим и да преминем към другите текстове на проекта за Конституция. Защото и химнът, заедно с лъво~~в~~ трябва да се обсъдят в една по-цялостна дискусия по-нататък.

Не знам дали Великото Народно събрание с цялото си самочувствие трябва да надценява и възможностите си така бързо, по един вътрешен привкус да определи химна на държавата. Тук все пак не се пее, а се гласува, но трябва да се гласува с много съвест и след много премисляне. Всички предложения, които се правят, имат своята защита. Някои искат тук да пеят, други искат да слушат след това или в същото време. Има едно чувство, че текстове не би трябвало да се дописват сега и може би е вярно. Говорят, че България трябва да има химн, който само да се свири, пък да не се пее. Има и такива примери. Даже на шега да кажа, че когато господин Мишев защитаваше своя проект, казваше, че той към финала още се вдига. Добре е това. Нека да отделим едно друго време, ако искате - утре, но сега да вървим по текстовете на Конституцията, да приключим с всичко това. Ще видите, че в един момент може би предложението на господин Бъчваров ще ви се стори много съблазнително. В досегашната Конституция няма текст за химн.

Ако народните представители са съгласни, след гласуването на моето предложение да преминем към другите текстове.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има процедурно предложение този въпрос да се отложи за по-късно.

Преди това давам думата на господин Слабаков.

ПЕТЪР СЛАБАКОВ: Господин председателю, уважаеми господа народни представители! Говори се за приемственост. Каква по-добра приемственост е от поета Иван Вазов? Каква по-добра приемственост е, че тези стихове са от преди 115 години? Каква по-добра приемственост от това, че те са от 1876 г.

От името на парламентарната група на "Екогласност", като се отграничаваме от предложението на господин Берон, ние сме за "Питат ли ме дей зората". Ще ви кажа защо. Когато на 3 ноември 1989 г. поднасяхме нашата петиция, бяхме 4 хиляди души. Никой не ни кара, никой не ни каза какво трябва да запеем. Ние запяхме "Питат ли ме дей зората".

СтБ/ЛТ

134.1.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Стоян Попов поиска думата един път, нека да му я дадем преди да гласуваме процедурното предложение.

СТОЯН ПОПОВ (посрещнат с ръкопляскания от залата): Дами и господа, заговори изкуството и всички, както от Футбола, разбираме и от изкуството. Това е хубаво. Затова изкуството е вечно.

Искам да направя едно разумно предложение за всички нас. Нашият парламент разполага с изтъкнати дейци на изкуството и културата, които са гордост на нацията. Този парламент не може да не отдаде заслуженото на тези хора, като им позволи една работна група от музикантите, поетите да ви поднесем едно професионално предложение. Вие ще ни дадете време. Ще предадем предложението, ако това е необходимо, на Конституционната комисия и ще излезем и тук. Защото наистина ние трябва да запеем.

Аз предлагам като оформим новия химн, да го изпеем на ^{му}17^{ти} при подписването на Конституцията. (Ръкопляскания) Ама всички трябва да го запеем, а не само двама човека, нали? И с нас да запее целият народ. Защото ние наистина искаме да бъдем един демократичен парламент, да създадем една законова демократична база и оттук нататък, както още звучат думите на господин Дертлиев, написвайки реквиема ^{чрпче}насилието, тероризма, убийствата, искам да напишем и този химн за радост на целия наш народ, без да поправяме. Защото наистина текстът на Вазов е неповторим. Не знам дали ще се роди някой, който ще напише по-хубав текст - "Свободен да умра".

ПЕТЪР БЕРОН: Процудерно искам да се възпротивя на токущо направените предложения. Смятам, че не трябва да се пише никакъв нов химн, смятам, че не трябва да се съставя никаква група специалисти. В продължение на години беше съставена група от поети и музиканти, която да направи новия химн. Видя се какво направи тя!

Против съм и предложението на господин Бъчваров. Не можем да отлагаме повече промяната в отвратителната опашка на сегашния текст на химна. Тя трябва законодателно да се махне. Тоест аз съм за незабавно гласуване на направените предложения в два или три варианта. Тези три варианта да се гласуват сега. 134.2.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Направено е процедурно предложение да се отложи за малко по-късно време решаването на този въпрос. Поставям го на гласуване. Които са съгласни да прекъснем в момента разглеждането на този въпрос и да го отложим за малко по-късно днес или утре, моля да гласуват.

От общо гласували 258 народни представители гласували за, 109 против, 19 въздържали се. Отлагаме обсъждането на въпроса за по-късно.

ЛАЗАР ДЪЛГЪРСКИ: Понеже се оформя мнението да се изгради комисия, мисля, че Великото Народно събрание трябва да си каже думата за параметрите на един химн - на какво трябва да отговаря един химн.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Никой не е казал, че се приема предложението за работна група.

Конституционната комисия предлага следното съдържание на член 53:

Чл. 53. Ал. 1. Българските граждани имат право на здравно осигуряване, гарантиращо достъпна медицинска помощ и безплатно ползуване на медицинско обслужване при условия и ред, определени със закон.

Ал. 2. Здравеопазването се финансира от бюджета, от лични и колективни осигуровки и от други източници.

Ал. 3. Държавата закриля здравето на гражданите и насърчава развитието на спорта и туризма.

Ал. 4. Никой не може да бъде подлаган на принудително лечение и на санитарни мерки освен в определените от закона случаи.

Ал. 5. Държавата осъществява контрол върху всички здравни заведения, както и върху производството и търговията с лекарствени средства, биопрепарати и медицинска техника."

Господин Хараламбиев, елате и прочетете писмено направеното предложение.

ИВАН ХАРАЛАМБИЕВ: Предложение от доктор Шишков. "Член 53. Ал. 1. Здравеопазването на гражданите се осигурява от бюджета, от работодателите, от лични и колективни осигуровки и други източници при условия и ред, определени със закон."

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Шишков, аз разбирам, че Вашето предложение се отнася само до ал. 1 на чл. 53. Тогава ал. 5 според вас отпада.

134.3.

Това са предложенията, господин председател. Бих предложил първо от името на ръководството на Комисията по здравеопазването и спорта кратко да се обоснове първоначалното предложение, а след това да се чуе един оратор в полза на второто, за да има една по-добра ориентация за народните представители.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: От името на Комисията по здравеопазването и спорта има думата нейният председател господин Константин Цанев.

КОНСТАНТИН ЦАНЕВ: Комисията в две заседания разгледа чл. 53 от проекта за Конституция, който третира проблемите на здравеопазването. Този текст, който ви се предлага, беше приет с мнозинство 17 към 4 гласа. Имам чувството, че днес в Конституционната комисия наши лекари, които възразяваха, не присъстваха на едното или на другото заседание, когато се обсъждаше този текст.

Защо приехме точно така текста? "Български граждани имат право на здравно осигуряване". Тъй като предстои въвеждането на здравно-осигурителна система в нашата страна, ние вече сме почти готови с един нов законопроект за здравно-осигурителна система. Второто, което ни вълнуваше, е, че ние не можем да оставим българския народ разочарован, без да гарантираме сега съществуващата система на здравеопазване. Едната система ще трябва да замести постепенно другата, но винаги ще останат български граждани, които няма да бъдат здравно осигурени поради различни причини. И те ще трябва да имат достъп да ползват едно безплатно здравно осигуряване, което за държавата не е безплатно, но за отделния гражданин ще бъде безплатно. Тази категория български граждани, които ще имат право да ползват безплатно лечение, ще бъдат определени със специален закон.

Струва ми се, че този текст е приемлив. Позволете ми да ви съобщя, че в сегашната Конституция на Португалската република съществува текст, който е изработен в 1975 г., когато минаваха през един преходен период от диктатура към демокрация. Този текст е запазен още - безплатна медицинска помощ и здравно-осигурителна система. Това нещо ние искаме да запазим и за българския народ. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Сотиров.
134.4.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Аз съм радостен, че чувам сега това предложение и с удоволствие го подкрепям, защото върху тази идея отдавна е мислено и тя е вписана в програмата на Зелената партия. Каква е идеята тук? Идеята е, че здравеопазването, по-точно лечението, заплащането на това лечение трябва да се оформя от три източника - единият да бъде държавата, вторият да бъде самият човек, който чрез плановете, които си прави за по-нататъшния си живот, може донякъде да регулира условията, в които да се лекува, и третият източник трябва да бъде предприятието, в което той всъщност прекарва половината си живот и от условията, които му създава това предприятие, до голяма степен зависи и неговото здравословно състояние.

Така че тези две неща са свързани и не би трябвало работодателят да остава безучастен към здравето на собствения си работник. В този смисъл аз решително подкрепям това да запише и законодателят, като разбира се подробностите вече ще бъдат предмет на закона.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Стойчо Донев.

СТОЙЧО ДОНЕВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми колеги! Въпросът за чл. 53 става вече исторически въпрос. Многократно се дискутира и в залата, дискутира се и в комисията, може би най-малко в Комисията по здравеопазването. ^{и в комисията} Кое е това, което ни разделя? Думата "безплатна". Първо се говореше, че тази дума не е вярна, че това е демагогия, че няма нищо безплатно, довеждаха се много доводи. И сега искам да ви кажа две думи. Питам ви: защо у нас само здравеопазването и образованието бяха безплатни? Веднага ще кажете: това е съветският опит. Това действително беше съветски опит. А защо в Съветския съюз само тези две дейности бяха безплатни? (Шум и негодувание в залата)

РЕПЛИКИ ОТ БЛОКА НА БСП: Гледайте надясно!

СТОЙЧО ДОНЕВ: Аз искам да сложа край на политизирането на този въпрос. Затова си и позволявам да отговоря: защото съветските колхозници в 1956 г. получиха пари. Как тогава ще се издържат, когато парата е вкарана като регулатор в здравеопазването?

Повтарям още веднъж, казах го и миналия път: това, което сме постигнали, ние не трябва да отстъпваме от него. Искам да стане действително регулирано взаимоотношението между

134.5.

лекар и пациент, трябва да използваме универсалния регулатор, който е левът.

Затова предлагам текстът, който е даден тук "Българските граждани имат право на здравно осигуряване, гарантиращо достъпна медицинска помощ" да спре дотук. "Безплатно" да се махне! (Шум в залата)

Колеги, в предизборната борба това ще служи като един много народняшки подход в платформите. Ние гарантираме безплатно и т.н. Нищо не гарантираме! Аз ще гласувам против този текст.

А второто, което искам да ви кажа, е следното. Господин председателят на Комисията по здравеопазване и спорта според мен неправилно ви информира. Ние гласувахме със 17 към 4 един текст, в който се казваше "Българските граждани имат право на достъпна медицинска помощ при условия и ред, определени със закон". Ние гласувахме, присъствуваха доц. Цоневски, присъствуваха и някои общественици. Аз попитах какво стана с този текст. Действително на последното заседание отсъствувах, но тъй като това в тази комисия се случва не за първи път, то аз се отграничавам от действията на комисията, от ръководството ^{и вярно} на комисията и ви заявявам, че напускам Комисията по здравеопазване ^{и вярно} запазвайки отлични чувства към колегите от тази комисия, с изключение на ръководството.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да чуем господин Шишков.

ГРИГОР ШИШКОВ: Уважаеми колеги народни представители,
аз мисля, че от тази трибуна ние трябва да кажем помежду си
и да чуе целият народ, че няма никой от народните представители,
който да иска нашият народ да плаща за в бъдеще от джоба си
медицинската помощ, която ще получава. Става въпрос за един
конституционен текст, който да оформи принципно нови структури
в здравеопазването и принципно нов начин на неговото финансиране.
Затова ние преди малко стигнахме до разбирателство, което обеди-
нява моето предложение и предложението на другата страна, и
което господин Гиньо Ганев сега ще предложи на вашето внимание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев, имате
думата.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Моля да се чуе предложението.
Искам да вярвам, че то удовлетворява идеите, които господству-
ват тук, и да преминем към гласуване.

"Чл.53. Ал.1 Българските граждани имат право на здравно
осигуряване, гарантиращо достъпна медицинска помощ и безплатно
ползуване на медицинско обслужване при условия и ред, определени
със закон."

Алинея втора в сегашния ѝ вид се заличава. Чета предло-
жението.

"Ал.2. Здравеопазването на гражданите се осигурява
от бюджета, от работодателите, лични и колективни осигуровки
и други източници при условия и ред, определени със закон."

"Ал.3. Държавата закриля здравето на гражданите, насър-
чава развитието на спорта и туризма."

Това е текст, по който не се спори.

"Ал.4. Никой не може да бъде подлаган на принудително
лечение..." - по текста.

Ал.5 - за контрола върху здравните заведения - в сегаш-
ното ѝ съдържание.

Искам да помоля, господа народни представители, да
повярвате на разума на това предложение. То съчетава всички
идеи, много разисквания, благодаря и на господин Григор Шишков
за предложението, което направи. То става фактически ал.2 след
принцип ^{на} на ал.1.

Моля ви да преминем към гласуване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля прочетете още един път алинея по алинея.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: "Ал.1. Българските граждани имат право на здравно осигуряване, гарантиращо достъпна медицинска помощ и безплатно ползуване на медицинско обслужване при условия и ред, определени със закон."

Гласуваме този текст като алинея първа. Само като алинея първа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте.

~~С 240 за~~ С 240 за от 248 гласували, против - 5 и въздържали се - 3, алинея първа на чл.53 се приема.
(Частични ръкопляскания)

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Сега втората алинея - ал.2: "Здравеопазването на гражданите се осигурява от бюджета, от работодателите, лични и колективни осигуровки и други източници при условия и ред, определени със закон".

Моля това предложение да се гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля прочетеният текст за алинея втора да се гласува.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Може би едно предложение - вместо "осигурява" - по-добре е да се каже "здравеопазването се финансира". Вместо "осигурява" - "финансира от бюджета, работодателите..." и пр.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: С 235 гласували за от гласували 237, против - 2, няма въздържали се, алинея втора се приема.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Алинея трета: "Държавата закриля здравето на гражданите и насърчава развитието на спорта и туризма". Това да се гласува, господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, да се гласува съдържанието на алинея трета.

С 235 за при 241 гласували, против - 4, въздържали се - 2, алинея трета се приема.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Ал.4: "Никой не може да бъде подлаган на принудително лечение и на санитарни мерки, освен в определените от закона случаи".

Господин председател, моля така да се гласува ал.4.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте за съдържанието на ал.4.

С 237 за, против - 2, въздържали се - 2 от общо 241 гласували - приема се и ал.4.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: АLINEя пета не беше проблеми. "Държавата осъществява контрол върху всички здравни заведения, както и върху производството и търговията с лекарствени средства, биопрепарати и медицинска техника".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте съдържанието и на ал.5.

С 237 за, при 1 - против и 1 - въздържал се от общо 239 - приема се ал.5.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: И така продължаваме доклада с чл.109.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Корнезов.

(Господин Гиньо Ганев, господин Любен Корнезов и господин д-р Константин Цанев се поздравяват с успешното гласуване)

135.3.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Преди обед отново разисквахме чл. 109, ~~ал.~~ 5 относно пълномощията на президента. Господин Стефан Стайнов направи предложения, писмено и устно изрази възражения по предлагания текст. Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България заседава и счита, че по принцип възраженията на господин Стайнов са основателни.

Тъй като в чл. 143, ал. 1, която вече е гласувана, изрично във второто изречение е казано, че териториалното деление и т.н. се определя със закон.

Също така в чл. 144, втората алинея, която също е гласувана, гласи: "Границите на общините се определят след допитване до населението".

След като вече са гласувани тези текстове, Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България счита, че следва да предложи на вашето внимание следния текст чл. 109, ~~ал.~~ 5, а именно: "Правомощията на президента" (дословно "ирам)", утвърждава промени в границите и центровете на административно-териториалните единици по предложение на Министерския съвет в предвидените от закона случаи".

Това мнение се поддържа и от председателя на специализираната комисия и ако няма други предложения, моля да се подложи, господин председателю, на гласуване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам.

Моля, гласувайте, така предложения текст за т. 5, чл. 109.

Моля, гласувайте!

Резултатът: от общо 247 гласували народни представители, 236 са гласували за, 2 против и 9 се въздържат.

Т. 5 от чл. 109 се приема.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин председателю, разрешете да премина към последната глава: „Преходни и заключителни разпоредби“.

Главата относно герб, печат, ^{закон} химн и т.н., тези, които не са гласувани, ще останат след почивката във връзка и с направеното предложение относно химна.

(Предложения от различни страни в залата да се гласува чл. 162)

ББ/ВР

136.1

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, ако желаете, можем да гласуваме и столицата.

Вероятно колегите от София са сигурни, че ще потвърдим София като столица и затова настояват това.

Чл. 162. "Столицата на Република България е град София."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля да се гласува.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Официално до Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България не са постъпили предложения, макар и устно да са изразявани.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Резултат от гласуването: от общо гласували 248 народни представители 209 са гласували за, 20 против и 19 въздържали се.

Приема се чл. 162.

Има думата господин Любен Корнезов.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: "Преходни и заключителни разпоредби.

§ 1, ал. 1. След приемането на Конституцията Великото Народно събрание се саморазпуска.

ал. 2. До избирането на Върховния касационен съд и Върховния административен съд тяхното правомощие по чл. 138, ал. 3 и чл. 155, ал. 1, съответно текстовете, ако има промяна, от Конституцията се упражняват от Върховния съд на Република България."

Господин председателю, по този текст нямаме направени предложения и ако няма депутати, които да вземат отношение, моля да преминем към гласуване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Текст по текст? Или поотделно?

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Поотделно.

НОРА АНАНИЕВА (от място): Текстът да бъде в отделна алинея.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Направи се предложение, мисля, че е основателно, макар и не в писмена форма. Касае се за систематичното място.

Предлага се § 1 без да има алинея. А следващият да бъде § 2 или 1 "а".

И така: § 1. "След приемането на Конституцията Великото Народно събрание се саморазпуска."

Моля да се гласува, господин председателю, предложеният текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Пристъпете към гласуване на ~~ф. 1!~~

Резултатът: при гласували 240 народни представители са гласували за 218, против - 12 и въздържали се - 10.

§ 1 се приема.

Има думата господин Корнезов.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: § 1 "а". "До избирането на Върховния касационен съд и Върховния административен съд, тяхното правомощие по чл. 138, ал. 3 и чл. 155, ал. 1 или съответните текстове от Конституцията се упражняват от Върховния съд на Република България."

Няма предложения, господин председателю, моля да се гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля да се гласува така прочетеният текст на § 1 "а".

Резултатът: от общо 236 народни представители 227 са гласували за, няма против, 9 въздържали се.

Приема се § 1 "а".

По-нататък, господин Корнезов.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господа народни представители, бих искал да ви обърна внимание на § 6. Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България счита, че неговото систематично място е след § 1, ал. 1, а да бъде ал. 2, тъй като казваме: "След приемането на Конституцията Великото Народно събрание се саморазпуска." и се поставя автоматично и логично въпросът - добре, ще продължи ли Великото Народно събрание да функционира и именно този проблем е решен в § 6. Затова ще прочета текста, който се уточни днес в комисията. Той по същество не се различава от предложението във вашия проект, който ви е раздаден, но не като § 6, а като § 1, ал. 2.

И така: "Великото Народно събрание продължава да изпълнява функциите си на Народно събрание до избирането на ново Народно събрание, като приема Закон за избиране на Народно събрание и на органи на местно самоуправление, Закон за избиране на президент, Закон за избиране на Конституционния съд и други нормативни актове".

Това е проектът, като, разбира се, в същия срок се образува и Конституционният съд. След като се приеме Законът за Конституционният съд, трябва този Конституционен съд да се формира и да започне да функционира. Иначе механизмите на Конституцията не биха могли да влязат в сила.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Александър Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Господин председател, предлагам същото съдържание, само подреждането да бъде: за избиране на ново Народно събрание, президент, Конституционен съд и органи на местно самоуправление. Да има градиране по йерархията, ще има и такава систематика.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Иванов има думата.

4

(визна парла):

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Благодаря Ви, господин председател. Аз се противопоставям на това предложение и предлагам да остане текстът такъв, какъвто беше в предишния вариант, както го гласувахме на първо четене. Разликата не е несъществена, както каза господин Корнезов. Напротив. Много е съществена разликата. Аз смятам, че в преходните разпоредби трябва изрично да бъдат предвидени само тези закони и само тези избори, които са неразривно свързани с Народното събрание, с изборите за следващо Народно събрание, защото с приемането на Конституцията това Велико Народно събрание ще се саморазпусне и трябва да бъдат направени избори за следващо. Това изисква освен това и Конституционен съд, който да провери законността на изборите. Това е, което трябва да има в преходните разпоредби – нов изборителен закон за обикновено Народно събрание и закон за Конституционния съд. Всичко останало, а има много други неща, които се предполагат в Конституцията – всякакви други закони, примерно закон за съдебната власт ... и т.н. Ние не трябва да слагаме за тях график в преходните разпоредби. Ние не бива да правим график на това или на следващото Народно събрание в Конституцията, защото ние правихме много графици и вие знаете, че те не се изпълниха. Тук, когато се говори за изборителен закон за местното самоуправление това е свързано с един от следващите параграфи, до който ние сега ще стигнем, където предложението на комисията, срещу което аз бях против, предвижда също и провеждането на местни избори в определен срок. Но аз тогава ще се изкажа отново. Тоест, аз предлагам тук да отпадне изборителен закон за местното самоуправление. Нека не правим неща, които са нереални и след това да се окажем – през лятото, в положение, когато ние нарушаваме Конституцията. Едно е ние да приемем някакво решение, а след това да не го изпълним, а съвсем друго е да не изпълним Конституцията. Помислете над това!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Жан Виденов за реплика.

ЖАН ВИДЕНОВ: Имам реплика по повод изказването на господин Любомир Иванов. Аз бих искал да напомня на господин Любомир Иванов, че по преходните разпоредби на сега действащата Конституция мандатът на сегашния президент на страната изтича с изтичането на мандата на това Велико Народно събрание, след като то приеме Конституция. Така че въпросът и за президентските избори

по някакъв начин обезателно трябва да се уреди в преходните разпоредби на новата Конституция.

Що се касае до въпроса за изборите за местни органи на власт, искам също да напомня на господин Любомир Иванов, че решение на Великото Народно събрание, и то не едно, а две решения на Великото Народно събрание, също са актове с нормативна сила и те също трябва да се зачитат. А ако господин Любомир Иванов смята, че местни избори не могат да се проведат и не желае да се проведат, аз лично смятам, че те трябва да се проведат и могат да се проведат.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Чакайте, дайте да работим, но не така. Недейте да давате реплика на репликата.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Моля Ви, но репликата все пак трябва да има някакви рамки разумни. Не може да се съпоставят решения наши, засягащи нашите по-нататъшни планове и конституционни текстове. В края на краищата утре, ако решим да променим решението си, аз говоря съвсем абстрактно и съвсем не застъпвам тезата, че трябва да променяме това решение, но едно е да си променим наше решение, а съвсем друго е да променяме конституционен текст. Как не се прави разлика между тези две неща?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Росен Карадимов има думата.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Аз подкрепям новия текст, който предлага Комисията за изработване проект за Конституция на България, но искам да направя една редакционна бележка, която в един момент може да се окаже много съдържателна. Комисията съвсем точно и правилно в преходните разпоредби, които се отнасят за президента казва, че до избирането на президент и вицепрезидент те изпълняват функцията си... (Депутати от залата го реплакират) Моля ви, изслушайте ме, ако може. Но там се казва, че президентът и вицепрезидентът изпълняват функциите си по тази Конституция. И питам аз по коя Конституция ще продължава да работи Народното събрание. Тази забележка много точно е намерена в текста за президента, би трябвало да фигурира и в главата за Народно събрание, така че аз предлагам Великото Народно събрание - не си спомням как точно беше текстът, господин Корнезов, защото при мен е различен - изпълнява функциите на Народно събрание по тази Конституция до избирането на ново Народно събрание, тъй като очевидно е, че в един момент може да възникне конституционен спор за 137.2.

правомощията на Народното събрание до избора на новото. Въпросът е кои правомощия то изпълнява - по Конституцията, която ще бъде отменена с приемането на тази, или по новата Конституция. В раздела за президента това е много точно отбелязано и аз предлагам да влязат тези думи: "по тази Конституция". Той ще има правомощията вече по новата Конституция като обикновено Народно събрание. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам други желаещи за изказване. Моля ви Комисията за изработване проект за Конституция на Република България да уточни текста.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Ще моля народните представители, които се изказват, да четат цялостно текста на преходните разпоредби. Всичко това, което каза господин Росен Карадимов, е уредено - и за президента, и за изборите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Захариев, имате думата.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Дами и господа, аз смятам, че този текст няма място да го включим в допълнителните разпоредби, защото ние имаме вече взети две решения и в тези две решения сме определили срока, в който ще приключи Великото Народно събрание. Аз не виждам от вас кой ще остане повече в туй Велико Народно събрание и в тази зала, след като остават два месеца до изборите. Така че всеки един положително ще се включи в новата предизборна борба и да си не правим никакви илюзии, че ще има повече работа в тази зала. Освен ако вие - от Българската социалистическа партия - пожелаете да останете. (Реплики към изказващия се от депутатите на БСП)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Господин Корнезов имате думата.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: С оглед направените разисквания Комисията за изработване проект за Конституция на Република България предлага подобрен текст, но позволете ми да отговоря само с две изречения. Смятаме, че е удачно направеното предложение от господин Росен Карадимов. "Великото Народно събрание продължава да изпълнява функции на Народно събрание" с допълнението "по тази Конституция", за да няма двусмислие.

Предложението ни беше така, както го прочетох: "Великото Народно събрание продължава да изпълнява функциите на Народно събрание", защото в проекта има и Велико и обикновено Народно 137.3.

събрание. Значи: "Народно събрание по тази Конституция", за да няма двусмислие. Така. "До избирането на ново Народно събрание, като приема закони за избор на Народно събрание, президент и органи на местно самоуправление, както и други закони. В същия срок се образува Конституционният съд". Този конституционен текст не решава спора, който вие тук повдигнахте - видите ли от него автоматично да следва, че изборите трябва да стават за едни или други органи автоматично. Но за да може механизмът на тази Конституция да влезе в сила ние трябва да приемем поне тези закони.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ (от място): И избори за местните органи ли трябва да проведем?

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Затова ви моля да гласуваме този текст, ако трябва още веднъж, господин председателю, да го прочета?

"§ 1. ~~Ал. 2.~~ Великото Народно събрание продължава да изпълнява функциите на Народно събрание по тази Конституция до избирането на ново Народно събрание като приема закони за избор на Народно събрание, президент и органи на местно самоуправление, както и други закони. В същия срок се образува Конституционният съд".

Моля, да се гласува този текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам възражения. Моля, пристъпете към гласуване на този текст.

С 227 за при против 18, въздържал се 1 от 246 гласували - този текст се приема към § 1, ал. 2.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ (от място): Може ли да си обясня вота?

Господа, аз искам да си обясня вота, понеже това гласуване може да се окаже съдбовно за мен, защото вътре аз съм задължен да гласувам да речем ~~Закон за изборите за органи за местно самоуправление~~ → Закон за изборите за органи за местно самоуправление. При това положение аз си представям една хипотетична ситуация, в която ние гласуваме Конституцията и изведнъж мнозинството решава да напусне това Народно събрание, в резултат на което ние няма да можем да гласуваме такъв закон. И аз ще бъда съден, че не съм изпълнил Конституцията. Това за мен е една ужасна перспектива, уверявам ви! (Оживление в залата) Госпожа Нора Ананиева сега ще ме убеди, 137.4.

че това няма да стане. Аз искам да ви кажа следното: действително ние в тази разпоредба - преходна, трябваше да включим това, което е абсолютно необходимо и неизбежно за това Велико Народно събрание, за да се мине нататък, а то е - именно за избори за следващо Народно събрание и президент. Ами защо тогава трябва да пишем: "и други закони" и еди-какви си. Щом е Народно събрание, значи то това му е работата. Пък ако не гласува - здраве. Аз ви предупреждавам, че не искам да бъда съден! (Весело оживление в залата)

ДРАГОМИР ДРАГАНОВ (от място и с шеговит тон): Така или иначе ще бъдеш съден...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Нора Ананиева има думата.

НОРА АНАНИЕВА: Уважаеми колеги и господин Сотиров, прието е във всички преходни разпоредби да се уточняват най-непосредствените задачи не само на парламента. В случая става дума за доизграждане на цялата система от демократични институции и такъв е периодът - ние не можем да отлагаме този период по-далеч.

А що се отнася до Вашите очаквания от страна на мнозинството - никакви неприятни изненади не можете да очаквате! Аз ви се кълна! (Весело оживление)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Нататък, господин Корнезов.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Параграф 2, ал. 1: "Народното събрание в едногодишен срок от влизането на Конституцията в сила привежда в съответствие с нея онези норми на законите, които ѝ противоречат.

Ал. 2. Народното събрание в срок от три години приема законите, които изрично са посочени в Конституцията."

Господин председателю, няма предложения по този параграф 2 и моля да преминем към гласуване.

ГРИГОР ШИШКОВ (от място): А вместо "от" да се запише "до"!

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Правилно - "до три години", господин Шишков.

РОСЕН ИЛИЕВ: Никъде в Конституцията не е упоменат закон за държавното знаме и за държавния печат. Това разбира ли се, че трябва естествено да се включат тези закони?

137.5.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В предната глава, в която част от текстовете гласувахме, има такива за държавния печат, за знамето, които ние ще гласуваме и там ще определим начина, по който ще се регламентира тази материя.

Параграф 2, ал. 1: "Народното събрание в едногодишен срок от влизането на Конституцията в сила привежда в съответствие с нея онези норми на законите, които ѝ противоречат".

Моля да бъде подложена на гласуване ал. 1 на § 2.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: И така гласуваме ал. 1 на § 2. Гласувайте!

С 233 за при 240 общо гласували без против, с въздържали се 7, приема се ал. 1 на § 2.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Параграф 2, ал.2: "Народното събрание в срок до три години приема законите, които изрично са посочени в Конституцията".

Моля, господин председател, да подложите на гласуване ал.2 на § 2.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля гласувайте текста на ал.2 на § 2.

От 229 участвували в гласуването 226 са гласували за, 1 - против, 1 - въздържал се.

Алинея 2 се приема.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Параграф 3: "Определената с Конституцията съдебна власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони".

По този параграф има писмено предложение. Моля да бъде прочетено.

ИВАН ХАРАЛАМБИЕВ: По този параграф има едно предложение на Росен Хубенов. Той предлага параграф 3 да гласи така: "Определената с Конституцията съдебна власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони, но не по-късно от срока по § 2, ал.1".

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Конституционната комисия обсъди и това предложение, и другия проблем за съдебните магистрати, които сега изпълняват своите функции и предлага на вашето внимание една допълнителна алинея към § 3, а именно: "Качеството на несменяемост по чл.137, ал.4 получават онези заварени съдии, прокурори и следователи, на които Висшият съдебен съвет го признава в едногодишен срок от приемането на Закона за устройство на съдебната система".

Този текст е съгласуван с всички колеги от Конституционната комисия и депутатите, които присъствуваха при обсъждането.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Хубенов.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз искам да изтъкна само няколко аргумента в подкрепа на моето предложение, което означава, че съдебната власт трябва да бъде приведена в действие най-късно в срок от една година. Искам за заостря вашето внимание върху този проблем,

тъй като приеманата от нас Конституция няма да заработи без съдебната власт. Вие знаете, че всички нейни текстове са балансирани на принципа на разделението на трите власти. А се дава възможност в тригодишен срок по силата на ал.2 на § 2, съдебна власт, трета власт в нашата държава изобщо да няма. Решаването на този проблем ще стои в ръцете на Министерския съвет, който от своя страна няма да има интерес проблемът да бъде решен своевременно преди тези три години. Искам да ви обърна внимание че по вече гласуваните текстове никой от държавните органи няма правото на контрол върху актовете на Министерския съвет. Нашата идея в Конституционната комисия беше, че този контрол ще се осъществява от Върховния административен съд, който трябва да влезе в действие, колкото се може по-скоро.

Ето защо аз ви призовавам да подкрепите разширения вариант на текста. Съдебната система трябва да влезе в действие най-късно до една година от приемането на тази Конституция, за да може да влезе и тя в действие.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Жан Виденов.

ЖАН ВИДЕНОВ: Колеги, аз няма да правя изказване по същество, но за мен текстът, предложен като добавка от колегата Любен Корнезов към обсъждания в момента член, е изключително неясен. Аз много моля, ако може още веднъж този текст да бъде прочетен, колегите юристи да се произнесат по него, а също така и представителите на Конституционната комисия да ни запознаят със своите мотиви за включването му и с неговото тълкуване, защото в този му вид просто не знам какво да гласувам по този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Благодаря Ви, господин председател, дами и господа! Предложеният текст трябва да уреди една празнота, която ще се създаде между сега съществуващата действаща правосъдна система и онази, която ние изграждаме при установяване на принципа за разделението на властите и изграждането на третата власт. Тъй като до този момент съдиите са изборни, ако си спомняте в близките десетина дни ние гласувахме специално решение, с което беше удължен мандатът с една година на съдиите, тъй

като от момента, в който тази Конституция бъде приета, ние приемаме нова съдебна система, когато те ще бъдат назначавани. Но за да бъдат назначавани и за да може да задейства цялата конституционна система, трябва междуременно да са приети няколко закона, които уреждат начина на правораздаване. С други думи, дори да ги направим всички тези неща предварително, при липсата на закони съдиите ще станат само назначаеми, но те няма да действуват по смисъла на Конституцията, която сега приемаме.

Тази разпоредба цели да въведе в предвиждания за в бъдеще режим и затова се предвижда един срок, в който Висшият съдебен съвет да огледа това, с което разполага съдебната система, за да може да си формира правилно кадрите. Защото с новата съдебна система ние наред със сега действащия съд създаваме още един съд - Административен. Не забравяйте, че по повод Закона за земята и приватизацията ще възникнат множество въпроси, свързани със съдебни спорове. Сега съществуващата правна система не може да отговори на тези нужди. Затова министър Пенев поиска увеличение на броя на съдиите. ^ЗВсичко това в крайна сметка обуславя необходимостта от тази преходна разпоредба, визирана в § 3.

Така че моля да гласувате за тази разпоредба.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Мулетаров.

СПАС МУЛЕНАРОВ: Аз възприемам всички съображения на господин Павлов, но той изпуска от вниманието ни един много голям въпрос - че Висшият съдебен съвет в бъдеще ще избира не само съдии. Стоят над 1800 към 2000 души прокурори и следователи, които са назначавани досега, никога не са били избирани. Те са в установени трудово-правни отношения със съответните ръководства. А в този текст, който ни се предлага, тяхната съдба остава висяща. Това означава, че всеки момент те могат да бъдат уволнени и изхвърлени на улицата и да се прекрати трудовият им договор в разрез с разпоредбите на Кодекса на труда. Или трябва друг текст, или този въпрос да остане да се уреди в устройствения закон, тъй като аз се страхувам, че сега в Конституцията можем да намерим еднакво решение за трите категории служители - прокурори, следователи и съдии. Но в тази редакция текстът не устройва тези две категории, които също влизат в съдебната власт.

Аз моля този въпрос евентуално, ако не може да с
решен, да се препрати за решаване от закона, а не сега.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Кор
зов.

138.4

110

86

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, смятам, че направеното предложение от господин Росен Хубенов има основание и тази идея би следвало да намери място в текста.

Предлагаме § 3 да гласи така: "Определената с Конституцията съдебна власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони, които трябва да бъдат приети в срока по § 2, ал. 1" - т.е. в едногодишен срок. Тази е идеята, която господин Росен Хубенов посочва.

Господин председателю, моля да гласуваме § 3, както е прочетен. Проблемът, който се поставя, за евентуално втора алинея на § 3 - т.е. какво ще стане със съдиите, прокурорите и следователите, които сега, в момента, изпълняват своите функции.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Ние продължихме срока за съдиите и за прокурорите.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, ние продължихме, но само на съдиите с едногодишен срок.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ (от място): И на прокурорите.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не, съдиите са изборни. Прокурорите са назначаеми от главния прокурор, а следователите, които са, всъщност, военизирани и бяха досега в системата на Министерството на вътрешните работи, се назначават по друг ред.

Конституционната комисия смята, че това не трябва да се урежда в Преходните разпоредби, а със Закона за устройство на съдебната система ще се реши и начинът как да продължат да функционират тези органи, включително и мястото на Висшия съдебен съвет, когато те ще станат несменяеми, това да се реши в специалния закон - Закона за устройство на съдебната система. Мисля, че това е най-правилният подход към този проблем.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Дайте тогава текста.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Моля за извинение. Взимам реплика, за да съобщя: на 31 май т.г. Министерството на правосъдието внесе в Министерския съвет два законопроекта - Закон за устройство на съдебната система и Закон за адвокатите. Това, че все още не са дошли тук за разглеждане, не е вече вина на Министерство на правосъдието. Въпросите, които се повдигат току-що, са изрично уреджани в цитирания Закон за устройство на съдебната система.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Въпросът отпада.

ДП/ВР
139.1

- 11 - 57

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин Павлов по същество подкрепя тази идея - да не се предлага друга алинея на § 3. Още веднъж ще прочета текста на § 3, който има само една алинея: "Определената с Конституцията съдебна власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони, които трябва да бъдат приети в срока по § 2, ал. 1."

Моля, господин председателю, да се гласува този текст на § 3.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте текста на § 3, както ви беше прочетен.

С 227 гласа за от общо 237, против - 2, 8 - въздържали се § 3 се приема.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин председателю, направено е писмено предложение за нов параграф - 3 "а" от Бойко Димитров. Моля да се прочете.

ИВАН ХАРАЛАМБИЕВ: "§ 3 "а".
До създаването на нова законодателна уредба на Българската национална телевизия, Българското национално радио и на Българската телеграфна агенция, Народното събрание осъществява правомощията, които има по отношение на тези национални институции Великото Народно събрание."

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Конституционната комисия днес разгледа това предложение на господин Бойко Димитров. Безспорно този въпрос трябва да стои на вниманието на Народното събрание, защото към този момент ние нямаме Закон за Българската телевизия, Българското радио и Българската телеграфна агенция. Засега вие знаете, че компетентността е на Народното събрание, респективно на Великото Народно събрание, а в проекта ни не е изрично споменато кой ще изпълнява тези функции за в бъдеще към тези институции.

Именно в този междинен период ние смятаме, че е удачно предложението на Бойко Димитров - до приемането на закона за тези институции, а именно телевизията, радиото и Българската телеграфна агенция, Великото Народно събрание в този промеждутък до избора на обикновено Народно събрание да продължава да изпълнява и тези свои функции, които е имало де факто и досега.

Господин Димитров, ако желаете да дадете допълнителни разяснения.

139.2

БОЙКО ДИМИТРОВ (от място): Само ако има възражения.
ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това са Вашите идеи. Да го подложим на гласуване.

"§ 3 "а". До създаването на новата законодателна уредба на Българската национална телевизия, Българското национално радио и на Българската телеграфна агенция Народното събрание упражнява правомощията, които има по отношение на тези национални институти и като Велико Народно събрание..."

(към господин Бойко Димитров) Извинете, но не мога да прочета.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Текстът е: "Седмото Велико Народно събрание т.е.: настоящото Велико Народно събрание, ..."

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Моля да го прочетете.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Тъй като така или иначе се качих на трибуната, мотивите ми са тези, които изрази господин Корнезов.

Чета текста: "До създаване на нова законодателна уредба на Българската национална телевизия, Българското национално радио и на Българската телеграфна агенция Народното събрание осъществява правомощията, които има по отношение на тези национални институти Великото Народно събрание."

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ (от място): Не може да е "Великото", защото то ще се превърне в обикновено.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Дами и господа, много въпроси ще възникнат заедно с влизането на Конституцията в сила. Следователно, всички тези въпроси (затова предвиждаме в Допълнителните разпоредби и определяме срок до какво време трябва да се приведе цялото законодателство в унисон с изискванията на Конституцията) и приемайки това допълнително правило към Конституцията, ние фактически противоречим на Конституцията, която седем дена след като я гласуваме и я приемем ще бъде в действие. Ние не можем да приемем такова нещо.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Проблемът е за този преходен период. Това е проблемът, който поставяме.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Дали сме възможност на президента да си назначава директор...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ние не можем да назначаваме, моля Ви се...

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, ако си спомняте, тези правомощия на президента, които бяха в проекта за назначава-отпаднаха, но с вота на Народното събрание, така че в проекта президентът няма тези правомощия и се получава един период от време, в който все пак тези институции трябва да функционират и няма закон за... Единственият изход е Народното събрание да продължи да осъществява...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Спас Мулетаров.

СПАС МУЛЕНТАРОВ: Господин председател, уважаеми народни представители! Мен ме смущава друго в предложението на господин Бойко Димитров. Той казва, че до приемането на законите за тези национални институции се изпълняват правомощията от това Велико Народно събрание.

ЯНАКИ СТОИЛОВ (от място): Не от това.

СПАС МУЛЕНТАРОВ: А от кое?

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: От Народното събрание.

СПАС МУЛЕНТАРОВ: Пише "от Великото Народно събрание". Трябва да поясни, защото това Велико Народно събрание ще просъществува още 16 дни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Обретенов.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Уважаеми дами и господа, това -недоразумение идва от нещо друго. Великото Народно събрание след приемането на тази Конституция престава да съществува като такава и се превръща в обикновено Народно събрание. Това обикновено Народно събрание има вече тези правомощия по силата на вече приетата Конституция и затова текстът е абсолютно излишен.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Извинете, господа. Действително трябва да поясня защо този текст е необходим. ↑

Ако си спомняте, предложението за правомощия на президента по отношение на назначаване на ръководствата на Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция отпадна. Не се прие такъв текст и за Народното събрание. Имаше възражения и според мен - основателни, да не записваме определен текст за тези компетенции в Конституцията, тъй като законопроек-тът, който се обсъжда, предвижда тези институции да не бъдат нито към Народното събрание, нито към Президентството, а да

се наблюдават от един независим обществен съвет, който ще се назначава по определени квоти. Ако запишем в Конституцията такъв текст, което ние не направихме, ние щяхме да предрешим въпроса, както и въпроса за евентуална поява на частно радио и телевизия.

Затова този текст, който аз предлагам, по същество означава, че новото Народно събрание, което ще бъде избрано, докато то приеме Закон за статута на радиото и телевизията, ще упражнява компетенциите, които сега това Велико Народно събрание упражнява по отношение на тези институции.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин председателю, да подложим на гласуване предложението ни текст. Ако има мнозинство - ще бъде приет.

Текстът на § 3 "а": "До създаване на нова законодателна уредба на Българската национална телевизия..."

ПЕТЪР БЕРОН (от място): за...

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: " До създаване на нова законодателна уредба за Българска национална телевизия, Българското национално радио и на Българската телеграфна агенция Народното събрание осъществява правомощията, които има по отношение на тези национални институции Великото Народно събрание."

Моля, да се гласува този текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, пристъпете към гласуване.

От 230 гласували общо - 194 за, 20 - против, 16 - въздържали се.

Приема се текстът на § 3 "а".

Давам думата на докладчика господин Любен Корнезов.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Отново за съдиите, следователите, прокурорите точно в този момент се поднася нов текст. На мен ми е трудно. Ако иска господин Павлов, да го предложи. Ние решихме общо да се отнесе към съответния закон.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Дайте да продължим с писмените текстове и след това с устните,

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ще имаме почивка, да се съберем комисията и ще го решим.

Този въпрос решава съдбите на стотици хора.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Продължавайте нататък.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Параграф 4. Прочитам така, както е предложен пред вас, след това предложенията, които са постъпили.

"А1' Изборите за Народно събрание се провеждат не по-късно от 75 дни от саморазпускането на Седмото Велико Народно събрание.

А2 Изборите за президент и вицепрезидент се провеждат не по-късно от 90 дни от избора за Народно събрание.

А3 До избирането на президент и вицепрезидент председателят (президентът) и заместник-председателят (заместник-президентът) изпълняват функциите на президент и вицепрезидент по тази Конституция."

Направени са няколко предложения. Комисията ги обсъди. Има предложения по текста и становища.

Господин Стефан Гайтанджиев, Георги Аврамов и господин Петър Дертлиев са направили предложение § 4 да гласи така: "Изборите за Народно събрание се провеждат не по-късно от 75 дни от приемането на Избирателния закон".

Тоест, не от саморазпускането, моментът е друг и точен.

Предлага се също така да се каже: "Не по-късно от 75 дни и не по-късно от 90 дни".

Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България счита, че по ал.1 следва да се приеме следното разрешение: "Изборите за Народно събрание се провеждат не по-късно от 90 дни от саморазпускането на Великото Народно събрание".

Прощавайте, това е за срока.

Днес Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България разгледа и другия въпрос, по който имаше предложения. Текстът да гласи - за срока да остане 90 дни, но изборите за Народно събрание и за местни органи за самоуправление, като се допълни: "се провеждат не по-късно от 90 дни от саморазпускане на Великото Народно събрание".

Именно това комисията предлага на вашето внимание за гласуване.

ГРИГОР ШИШКОВ (от място): Защо "от", а не "до".

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, правилно - "до 90 дни". Тоест, ще имаме достатъчно време.

Що се отнася до втората алинея, комисията обсъди текста и счита за удачно предложението изборите за президент и вице-президент да се провеждат не по-късно от 60 дни след избора на Народното събрание.

Тоест, датата, ако е 30 септември, най-късно два месеца, това означава след 60 дни трябва да се проведат изборите за президент.

(Реплика от господин Нешев, която не се чува)

Добре, господин Нешев, предложете го. Лично аз нямам нищо против това. Можем да вземем началната дата не саморазпускането на парламента, а приемането на Избирателния закон. Ако така се обявява мнозинството, можем да го приемем.

ГРИГОР ШИШКОВ: При това положение има опасност Избирателен закон да приемем 100 дни, не - "Вързан поп - мирно село" - казва народът, и затова от 17 юли, ако приемем Конституцията, саморазпускаме се и започва да тече срокът, за да може бързо да приемем Избирателния закон.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гайтанджиев има думата.

СТЕФАН ГАЙТАНДЖИЕВ: Уважаеми колеги, едва ли има повече от няколко човека в тази зала, които са се занимавали с организиране на избори в национален мащаб. Я седнете и помислете малко! Какво означава да се сложи дата от един формален акт, който е саморазпускането на Великото Народно събрание! Ами нали за да може председателят на Републиката да определи дата за изборите,

той трябва да има Избирателния закон. В самия Избирателен закон са указани датите, етапите, той възлага компетенции, отговорности на отделни ведомства. Може да бъде и по-кратък този срок, но именно датата на приемането на Избирателния закон...

Тази сутрин господин министър-председателят спомена, че изборите ще струват около 600 млн. лв. Извинявайте, ако започне подготовка за избори и се изхарчат 100 млн. само от тези пари, а се окаже, че Избирателният закон е груд и средствата, които са хвърлени за един вид бюлетини или за един друг избирателен район, след това трябва да отидат на вятъра, кой ще плаща. Аз няма да плащам!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да напомня, че днес имаше едно много сериозно обсъждане от представителите на парламентарните групи на политическите сили, които тъкмо разискваха подготовката на Избирателния закон за всички предвидени избори. Така че той вероятно ще се предложи в недалечно бъдеще.

Господин Иванов има думата. (Неодобрителни възгласи в залата)

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: (Шум в залата, неодобрителни ръкопляскания) Господин Премянов, не ме гледайте така скръбно!

Аз искам да възразя категорично и много моля моите колеги от опозицията да ме подкрепят срещу включването ~~на~~ тези преходни разпоредби, на срок за провеждане на местните избори. Срещата, за която говори господин Тодоров, сутринта, на която присъствуваха и представители на Министерския съвет, очерта редица ~~сериозни~~ сериозни проблеми, на които не беше даден отговор. Проблеми, породени от предположенията за едни местни избори през септември. Няма да навлизам в подробности. Какво ще стане с временните управи? Много от хората, които биха били естествени кандидати, кой ще прави тогава и избори? Също объркването, което ще настъпи в хората от множеството кандидати за един и друг вид избори. Няма да е ясно кой за какво е кандидат. Но най-големият проблем това е следното. Мисля, че едва ли има някой в тази зала, а може би и извън нея, на който вече не е ясно, че едни общински избори през септември могат да се проведат само по старото териториално деление. Тъй като въвеждането на

ново териториално деление изисква време, това не е възможно, дори ние да приемем съответните закони.

Следователно, провеждането на местни избори в предлагания в момента тук от господин Корнезов срок означава запазването на сегашната структура на местно самоуправление при сегашното териториално деление, а още цели четири години. Това означава отказ от реформа в тази област, а това е една важна част от политическата реформа в страната. Една много основна и съществена част.

Поради това аз съм категорично против включването на такъв срок за изборите в преходните разпоредби. Това е един въпрос, който трябва да се обсъжда отделно. Това е въпрос и организационен, това е и въпрос политически.

На колегите от БСП аз ще кажа, че такива избори така или иначе няма да има в предлагания срок. И ако вие искате сега да наложите това в този текст, вие искате да ни тласнете всъщност към ситуация, в която Конституцията ще бъде нарушена.

Господа, не по такъв начин се утвърждават парламентарният строй и парламентарна демокрация.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Трендафилов има думата.

КРЪСТЮ ТРЕНДАФИЛОВ: Уважаеми колеги, предизвикан съм да станам да кажа няколко думи по повод това, което Любомир Иванов говори тук преди малко. Той много компетентно се изказва по всички въпроси, надявам се, че и по този въпрос е наясно. Искам първо да му кажа, че ние всички заедно утвърдихме временни управи, подчертавам, временни управи, които трябваше да подготвят избори за местни органи на властта и тези временни управи вече действуват почти година. Как действуват - това е вече ясно на всички, аз не искам да се спирам на този въпрос. Следователно избори в тази страна за местни органи трябва да има, за да можем да разрушим, както се изразяват много хора от тази трибуна, тази структура, която съществува в нашата страна и да въведем нов порядък в политическите структури на страната. Дали това може да стане при старото деление или при новото деление и какво е необходимо да стане за тази работа, ние сме една специализирана комисия, която има готовност да докладва по тези въпроси и аз мисля, че хората, които са ни избрали в тази комисия, трябва да ни уважават. Има готовност и ^{за} Закона за местните органи, има готовност и за териториалното деление, а как ще се организират и проведат изборите - има кой да мисли за тази работа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Кирил Николов.

КИРИЛ НИКОЛОВ: Репликирам г-н Любомир Иванов. Изглежда, че някой изявени демократи много повече харесват демократично назначени местни органи на власт, а не демократично избрани. Не веднъж вече го показват.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Калин Димитров.

КАЛИН ДИМИТРОВ: Аз поддържам категорично, че изборите за местна власт и парламентарните избори следва да се проведат, след като се приеме Законът за местното самоуправление и Законът за административно-териториалното деление. Имам предвид специфичността на нашия Кърджалийски регион.

Предлагам да се проведат след ново административно-териториално деление.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Нешев.

Ст.Б/МТ

141.1

СТЕФАН НЕШЕВ: Уважаеми г-н председател, уважаеми колеги! Аз искам да подкрепя предложението, направено от д-р Дертлиев - да подтиснем емоциите си. Нека да отидем към избори и към изборна борба тогава, когато ще знаем какви избори ще правим, т.е. вече ще имаме готов Закон за изборите. Другото е емоция, а ние не бива да се поддаваме на емоции. (Ръкопляскания в цялата зала)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Г-н Корнезов, моля да изложите позицията на Конституционната комисия по този въпрос.

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Позицията на Конституционната комисия е ясна. Ние възприемаме направеното предложение от господата Гайтанджиев, Аврамов и г-н Петър Дертлиев, изборите да бъдат 75 дни от приемането на Избирателния закон. От този момент да започнат да текат тези 75 дни.

Конституционната комисия счита, че началото на текста следва да гласи така: "Изборите за Народно събрание и за местни органи на самоуправление..."

Още един аргумент ще добавя. Има решение на Великото Народно събрание от 28 май и вярвам, че всички ние уважаваме решенията, за които сме гласували.

Затова Конституционната комисия предлага следния текст:

"§ 4. Изборите за Народно събрание и за местни органи на самоуправление се произвеждат не по-късно от 75 дни от приемането на съответните избирателни закони".

Възможно е законът да бъде един, възможно е това да бъдат два закона. Нека предварително ние не определяме колко ще бъдат.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Г-н Обретенов, имате думата.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Уважаеми дами и господа, Конституционната комисия не е обмислила този текст. Това предложение беше направено сега и набързо беше възприето от зам^{ст}-председателя на Конституционната комисия. Изморени сме доста, молим за една кратка почивка, за да обмислим това предложение. Има и още едно-две други неща, които трябва да се разрешат.

141.2

ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Г-н Обретенов, Вие бяхте там. Въпросът за произвеждане на изборите за местни органи на самоуправление беше обсъден в Конституционната комисия. Не беше обсъден въпросът от кога да започнат да текат тези 75 дни, от коя дата - дали от саморазпускането на Народното събрание или от приемането на Избирателния закон. Лично аз нямам нищо против, след като и г-н Обретенов, виждам, че и други депутати искат, да обсъдим през почивката този въпрос.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Имам процедурно предложение. От името на парламентарната група на Зелената партия искаме кратка почивка.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Почивка до 18,30 ч. (Звъни)

П.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Заседанието продължава. Има думата господин Гиньо Ганев, за да докладва останалите членове.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: "Останалите" не, защото звучи много тъжно - другите членове.

Ние сме пред два параграфа, свързани взаимно вътрешно. Първият параграф ще бъде общ с две или три алинеи. "§ 4. Ал. 1. Изборите за Народно събрание и за местни органи на самоуправление се произвеждат в срок до три месеца след разпускането на Великото Народно събрание."

Едно допълнение: "Датата на изборите се определя от президента на Републиката." Това "в съответствие с правомощията му по чл. 109..." може да се прибави, а може и да не се прибави.

Това е едната идея. Ще се върна към нея.

Втората алинея на текста: "Изборите за президент и вицепрезидент се произвеждат в срок до три месеца след избора на Народно събрание."

Алинея 3, която определя окончателните, т.е. финалните, правомощия на действащите до този момент президент и вицепрезидент.

В първата алинея, господа, в която се казва, че избори за Народно събрание и за местни органи на самоуправление в срок до 90 дни или до три месеца - тук не се предрешава въпросът кои избори кога и това прави текста много толерантен и той ще бъде съобразен с решенията, които ние сме взели досега в този парламент. В този смисъл аз предлагам тази редакция да бъде подкрепена.

Във връзка с втората алинея - изборите за президент и вицепрезидент в срок до три месеца след изборите (или избирането) на Народно събрание. Защо? Нека да внесем малко повече реализъм.

Първо, след избирането на Народно събрание самото то ще се събере две или три седмици от този момент нататък. То ще трябва да избере и ново правителство. Пълномощията на този кабинет приключват. Това ново правителство е нужно освен за всичко друго и да изпълнява организационно-техническите си задъл-

ДП/ЛТ
142.1.

жения във връзка с изборите и за президент.

Освен това вероятно в това време, както е създадена възможността и по Конституцията, ако има избори за местни органи на самоуправление, те също трябва да се съберат, да се адаптират, да поемат правата си, за да могат и те пълноценно да участвуват в пределите на своите компетенции и в подготовката на следващите избори. Затова искам да помоля да преминем към гласуване. Думите са казани, преценката е направена.

"Чл. 4. Ал. 1. Изборите за Народно събрание и за местни органи на самоуправление (напомням, че вече гласувахме, че ще има закони за тези, вторите органи) се произвеждат в срок до три месеца след саморазпускането на Великото Народно събрание. Датата на изборите се определя от президента в съответствие с правомощията му по чл. 109, точка 1 на Конституцията."

Нека да го приемем сега така. Редакцията ще се види дали не е прекалено изобилна.

Това да гласуваме, господин председател, като алинея 1 на § 4.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гласуването започва по така предложения текст на ал. 1 на § 4. Ще изчакаме трите минути, за да дойдат тези, които все още не са дошли.

От общо гласували 242 - за 235, против 1, въздържали се 6. Приема се ал. 1 на § 4.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Чета още веднъж ал. 2 на § 4. "Изборите за президент и вицепрезидент се произвеждат в срок до три месеца след избирането на Народно събрание."

Това да се гласува, господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте така прочетения текст на ал. 2.

От 241 гласували - 228 за, 2 против, 11 въздържали се. Приема се текстът на ал. 2 на § 4.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Алинея 3 ще звучи така: "До избирането на президент и вицепрезидент председателят (президентът) и заместник-председателят (заместник-президентът) изпълняват функциите на президент и вицепрезидент по тази Конституция.

Това да се гласува, господин председател.

142.2.

§ 5

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте и тази алинея.

От 235 гласували, 227 за, 1 против, 7 въздържали се. Приема се и трета алинея на § 4.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Параграф 5 не събуди досега дискусии.

Чета: "Правителството продължава да изпълнява функциите си по тази Конституция до образуването на ново правителство."

Моля да се гласува този текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте текста на § 5.

От гласувалите 243 - 242 са за, против няма, въздържал се един.

Приема се и § 5.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Чета по ~~мисъл~~ параграф, след това ще се върнем на другите материи. Това е последният параграф и той имаше условния номер 7: "Тази Конституция влиза в сила от деня на обнародването и в 'Държавен вестник' от председателя на Великото Народно събрание". Този текст да се гласува, господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте текста на последния параграф!

И последният параграф от Временните, преходни^{те} и заключителни^{те} разпоредби се приема с 232 гласа^{ва} от 233 гласували^{ци} с 1 против. (Ръкопляскания)

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Предлагам да преминем към няколкото текста, които остават, и обръщам се призивно към народните представители! Ние приехме в ал. 1 на чл. 27 чета: "Всеки има право на живот. Посегателството върху човешкия живот се наказва като най-тежко престъпление". От името на комисията предлагам след изключително богатата дискусия за и против смъртното наказание във военно време, нека сега да надделее - това е предложение - така нареченият вариант четвърти - да няма друга алинея. Този въпрос ще се реши в съответното законодателство при ясната предпоставка, която съществува - наложен е мораториум сега за изпълнението на всякакви смъртни присъди. (Ръкопляскания)

Предлагам да гласуваме да отпадне ал. 2 като предложение във всичките й варианти. Моля това да се гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте!

КРАСЕН СТАНЧЕВ (от място): Вие с това гоните всички от събранието. Това правите! Може да бъде и по друг начин.

ГЕОРГИ АВРАМОВ (от място): Можеше поне да се гласува, пък ако отпадне - отпадне.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: От 239 гласували^{ци} за отпадането на ал. 2 от чл. 27 са гласували 215, 15 против, въздържали се 9. Отпада тази ал. 2.

Обяснение на вот вероятно?

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Господин председателю, уважаеми народни представители! Няма да повтарям своите аргументи от времето на второто обсъждане на чл. 27 и специално аргументите за това да бъде отменено с Конституцията смъртното наказание. Искам да кажа, че ние пропуснахме един шанс за смяна на ценностите в обществото. Аз не нося персонална отговорност за това. Съжалявам

ВЙ/ВР

много, че по този начин беше гласувано от Народното събрание дори без дискусия, дори без да се чуе мнение против (неодобрителен шум в залата) предложението, против предложението да се гласува сега и веднага. Благодаря.

НОРА АНАНИЕВА (от място): Три часа обсъждахме! Недейте така!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Стайнов за обяснение на вот.

СТЕФАН СТАЙНОВ: Благодаря, господин председател. Уважаеми дами и господа народни представители! ↑

Искам да обясня защо гласувах против. Първо, по убеждение. Изключвам възможността в нова, демократична България да съществува смъртно наказание. (Ръкопляскания) Аз не провеждам агитация и който не е съгласен с мен, има правото да дойде да си изложи становището или вече го е изложил. Това Велико Народно събрание трябваше да има кураж да се произнесе по този въпрос. Такъв шанс съществуваше, ако бяха подложени на гласуване няколкото възможни варианта. Въпросът нямаше да бъде решен окончателно, но поне щеше да се знае становището на Великото Народно събрание. Благодаря ви. (Единични ръкопляскания от опозицията)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Гиньо Ганев по следващия въпрос.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Само едно напомняне, което е валидно и за цялата ни Конституция в тази фаза на работа: една десета от народните представители ще могат отново да повдигнат въпрос, когато преценят по съвест, че това се налага.

Едно предложение още - предлагам от името на комисията да се приеме един нов текст - чл. 160 "а" чета, това се налага от много обстоятелства, като чуете съдържанието на текста надявам се, че ще одобрите и това предложение: "Редът, по който се полага държавният печат, и случаите и местата, в които се издига националното знаме, се уреждат със закон". Това трябва да го има. Това е необходимо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте това предложение.

Резултатът е - от 239 гласували - 233 за, против 3, въздържали се 3. Допълнителният член се приема.

143.2

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Моля ви за малко внимание! Аз искам да попитам народния представител господин Георги Мишев дали по преамбюла Вие имате някакъв текст готов?

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: А защо този текст не е напечатан и раздаден?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Мишев има думата.

ГЕОРГИ МИШЕВ: Ние имаме една такава идея - изобщо да няма преамбюл. (Оживление в залата) Ще ви кажа защо. От направената справка - Търновската конституция няма преамбюл. Всички проекти до 9 септември също нямат такъв. Само два преамбюла има - на Димитровската и на Тодорживковската конституция. И най-голям, и най-многословен, и най-помпозен, и най-излишен е този - вторият. Затова нашето мнение е - на комисията - Конституцията да бъде един делови документ. Той не е за естрадно изпълнение, той не е за четене, той не е литература! Той трябва да бъде само една основа за законотворчество по-нататък. (Ръкопляскания от опозицията)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Сотиров, имате думата.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: И преди, и сега съм против преамбюла и затова подкрепям мнението на господин Георги Мишев. Повечето мои колеги са на същото мнение така, че дайде да не утешняваме с разни литературни съчинения нашата Конституция.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Не искам да вземам особена страна, но не е до литературата, а до това, че преамбюлт, ако той е направен както трябва, е въобще и част от самия конституционен текст. Там има положени идеи, които служат за тълкуване и които имат и самостоятелно конституционно значение. Нека да преценим това още веднъж, а дотогава аз ще ви предложа да гласуваме два последни текста. След това господин Вълканов ще вземете отношение по този проблем.

Господа, химнът на България - чл. 161 - нека след тази изключително подробна дискусия, включително и с пеене, ние да сметем, че се очертаха предимно две разбирания. Първото, песента "Мила Родино" в автеничния й първоначален текст и второто - казвам не на второ място - "Де е България". Това¹¹⁶ е точното наименование на песента по текст на ?...

ПЕТЪР БЕРОН (от място): Не е правилно да се каже автеничния текст. Това е само първият куплет с припева.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Изрично казах - автентичния, първоначален текст. Но нека това да го уточним допълнително. Това няма да може да се напише в Конституцията: първата строфа с припева. Това имате предвид. И второто - "Де е България".

Аз искам да помоля двете предложения да се сложат на гласуване тук. Нека резултатът от това гласуване да не се възприема твърде възбудено. Има възможност и при третото четене евентуално да се третира отново този химн. Това е моето предложение. Ще преминем след малко към неговото реализиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Недялков, имате думата.

МЕТОДИ НЕДЯЛКОВ: Моля за извинение, дами и господа, че заставам отново тук. Обещавам, че няма да пея. Но искам да ви кажа още едно нещо, което действително е отново в моите професионални компетенции. Прекрасната песен "Де е България" е ~~добра~~ музикална форма, което ще рече, че това е осем тактие. Разбирате ли, като минат тези 8 такта, започва същото, най-просто казано. Няма нито един химн в света, поне на мен не ми е известно да има такъв, който да бъде от 8 такта. Повече няма какво да прибавя. (Ръкопляскания в БСП)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Близнаков.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ: Аз също няма да пея, за което мисля, че само можете да съжалявате. Но няма да ви губя времето. Защото вие знаете много добре и текста, и мелодията на тази най-популярна българска песен - тържествена, подходяща за химн, за марш, за всичко, която предложих писмено и която също мисля, че трябва да бъде обсъдена. Това е "Върви, народе възродени", която, както знаете, би била един уникален химн с това, че в нея не става дума нито за ~~битки~~ битки, нито за някакво географско описателство, нещо, което виждам и в други предложения, а за стремежа на българския народ към наука, към знания. Един стремеж, който е точно в стила на ХХІ век и ако имаме претенция да правим Конституция за ХХІ век, мисля, че точно това е подходящият химн. Всички знаете много добре, че това е единствената песен, която всички ние тук можем да запеем сега.

Искам да добавя, че авторът на текста Стоян Михайловски е бил не само депутат в няколко Народни събрания, но и председател на Македонската революционна организация. Моля ви, имайте предвид и това, когато стане дума отново за "Върви, народе възродени". Доколкото знам, музикантите няма да имат това възражение, което преди малко беше отправено.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Савка Йовкова.

САВКА ЙОВКОВА: Уважаеми г-н председател, уважаеми колеги! Химнът е тържествена песен, апотеоз на душевността и народопсихологията на българина. В този смисъл трябва да има абсолютна хармония между музика и текст така, както е в нашия химн "Мила Родино". По жанр "Де е България" се доближава по-скоро до марша и

Ст.Б/МТ

144.1

не може да отрази тази тържественост, да възбуди това сериозно, чисто и свято национално чувство на любов към Родината, към нейните богатства и нейните красоти.

РЕПЛИКА: Процедурно искам да се изкажа. Достатъчно всеки изложи аргументите си. Ние не сме малоумни, всеки знае коя е песента "Де е България" и "Мила Родино". Да се спази процедурата, която предложи г-н Ганев. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Богдан Атанасов.

БОГДАН АТАНАСОВ: Уважаемо председателство, мисля, че химните, между които трябва да избираме, бяха три, а не два. Става дума за "Шуми Марица". Нека да се предложи и ако някой иска този абсурд "Върви, народе възродени" да стане химн, и това да се гласува. Но не виждам какво ще правим на 24 май.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Мишев.

ГЕОРГИ МИШЕВ: Уважаеми колеги, още малко търпение. Аз съм съгласен с всичко, което се каза за музиката на "Мила Родино". Никой не възразява, така е. Но става въпрос за текста. Текстът не може да се преработи вече. Освен това не е догма това, че химнът трябвало да бъде с контрапункт, да се сменят осемте такта. В Чехия чешкият химн е една детска песничка. Така е! (Няколко депутата от БСП решително възразяват: „Не е вярно! Не е така! Не е вярно!“)

ГЕОРГИ МИШЕВ: Така е. По музика на Сметана.

РЕПЛИКА: Изслушах текста, който прочете г-н Мишев. В средношколските хорове през 50-те години се пееше друг текст, в който нямаше нито Цариград, нито нищо. Много ви се моля, има и друга аранжировка, в която няма нито Цариград, нито нищо. Тя също може да се намери. Съжалявам, че Васил Михайлов не е тук, той е пял този текст, щеше да го потвърди.

СТЕФАН СТОЯНОВ: Имаше и друго предложение - въпросът да се реши със закон, а не в Конституцията. Моля и това решение да бъде подложено на гласуване.

КИРИЛ НИКОЛОВ: Моето процедурно предложение потвърждава това, което вече беше направено - да преминем към гласуване, като

поставим на гласуване всички предложени текстове. Предлагам редът да бъде: "Шуми Марица", "Върви, народе възродени", "Де е България" и накрая "Мила Родино".

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Напомням, ще бъде прието това предложение, което получи мнозинство от 2/3 от общия брой на присъстващите народни представители.

Гласуваме първо предложението на г-н Бъчваров. Който иска Конституцията да не урежда въпроса за химна, гласува за. Който въпросът за химна да се уреди в Конституцията, гласува против.

може

С други думи, предложението на г-н Бъчваров е да отпадне чл. 161 от проекта за Конституция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гласуваме направеното предложение. От гласували 249 народни представители 38 за, 201 против, въздържали се 10. Не се приема.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: С други думи, засега Народното събрание счита, че трябва да има химн.

Следващото предложение. Който поддържа за Химн на Република България да бъде песента "Шуми Марица", гласува за. Който не е съгласен с това предложение, гласува обратно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте, господа. От 251 гласували 16 за, 227 против, 8 въздържали се. Не се приема.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Следващото предложение, което се предлага за гласуване. Който е съгласен за Химн на Република България да бъде песента "Върви, народе възродени", гласува за. Който не е съгласен с това предложение, гласува против.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте за направеното предложение.

От 259 гласували 13 за, 222 против, 24 въздържали се. Не се приема и това предложение.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Преминаваме към гласуване на следващото предложение. Който подкрепя за Химн на Република България да бъде песента "Де е България", гласува за. Който не подкрепя, гласува обратно.

144.3

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте господа.
От 257 гласували 56 за, 176 против, 25 въздържа
се. И това предложение не се приема.

(Скъпи Татко Тодор аз се върнах умишлено
и обявявам месата на дъщеря Пурджина!)

109

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Моля ви, много музиканти, благодаря ви!

Преминаваме към гласуване на предложението химн на Република България да бъде песента "Горда Стара планина" или "мила Родино", това е едно и също със следния текст:

"Горда Стара планина,
до ней Дунава синей,
слънце Тракия огрява,
над Пирина пламеней".

Една единствена строфа и автентичния припев.

"Мила Родино, ти си земен рай,
твоята хубост, твоята прелест,
ах, те нямат край!"

Това е предложението. (Ръкопляскания в залата)

Предлага се да се гласува това предложение с мелодията, която вече се изпя, и с думите, които се казаха.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте.

Резултатът: от общо гласували 257 народни представители - 216 са гласували за, 36 - против и 5 - въздържали се.

Приема се предложението. (Силни ръкопляскания в залата, викове "БКП" от блока на опозицията)

АТАНАС МОЧУРОВ: Искам да направя едно пояснение: народният представител, който застъпваше тезата за "Мила Родино", се казва Методи Недялков, председател на парламентарната група "БЗНС - единен". (Силни ръкопляскания в залата)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Ганев.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Аз ще помоля народния представител господин Валери Петров, струва ми се, че заедно с господин Мишев, те се уточниха да прочетат едно предложение за преамбюл, за да може поне на тази фаза, ако това се прецени за приемливо, да има един текст. Разбира се, възможността да няма преамбюл, ще остане открита.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Валери Петров.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: ↑
Групата от хора, близки до литературата, която бe натоварена с редактирането на един първи, приблизителен текст

за преамбюл или ако питате мен протичко - увод, изработи нешто, тръгвайки от преамбюла, който беше, доколкото си спомням, гласуван на първо четене преди доста време.

Основните неща и постановки бяха взети, а структурата беше малко поизменена. Умувайки над този текст, ние все пак оставяме на вас мисълта дали пък е толкова необходим той. Може би нашата Конституция може да мине и без него.

Основанието ни (макар че не всички сме еднакво настроени в това отношение), че всъщност Конституцията ни има, може би за добро, доста делови характер. Изглежда, че не може и да бъде иначе. И се боим малко, да не би уводът, със своя малко повдигнат тон, да влезе в контраст с другата част на текста. Ето ви и текста на този увод. В голяма степен той е базиран като структура върху текста на един подобен увод или преамбюл, направен от господин Велко Вълканов.

Текстът:

"Ние, народните представители от Седмото Велико Народно събрание, въодушевени от стремежа да изградим своята родина като демократична, правова и социална държава и да създадем в нея гражданско общество, основано върху народовластието и съгласието,

Водени от волята да утвърдим като основни ценности в нея мира, свободата, човечността, равенството и братството и да издигнем като върховен принцип правата на личността, нейните дарби и способности, нейното достойнство и неприкосновеност,

убедени в необходимостта да създадем условия за включването на страната ни като равноправен член в семейството на европейските народи и в международната общност,

И изпълнени с решимост да положим основите за икономическия и духовен разцвет на нацията ни, който да направи името ѝ ценено и уважавано в очите на света, приемаме и прогласяваме тази Конституция."

Това е всъщност текстът. (Решението)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Богдан Атанасов.

БОГДАН АТАНАСОВ: ↑

Уважаеми колеги, уважаемо председателство! Не можем да приемем никакъв текст, който не е пред нас и да сме видели всяка една дума. Освен това има добавки, които смятам, че са неприемливи. Например последното изречение накрая.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Драшков.

ИВАН ДРАШКОВ: На първото четене поставих въпроса за името "Преамбюл". Изхождайки от това, че имаме равнопоставени думи - български, чисто български, аз предлагам пак отново да бъде "увод" или "въведение".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Стелиян Стойчев.

СТЕЛИЯН СТОЙЧЕВ: Стига с това социално, господа! Аз например не се водя от желанието да правим социална държава. Има депутати, които имат други разбираня. Хайде поне в увода да не го включваме това нещо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Сербезов.

РУМЕН СЕРБЕЗОВ: Колеги, предлагам само една фраза. Мисля, че в увода трябва да има постановката за върховенството на закона. Властта произтича от народа. Народовластието е казано, но и властта, и обществото, и човекът трябва да бъдат равни пред закона. Законът трябва да управлява нашата бъдеща държава.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Стефан Стоянов има думата.

СТЕФАН СТОЯНОВ: Ще помоля да отложим гласуването, тъй като аз категорично не съм съгласен с текста, който чух. Нито искам да съм равен, нито съм съгласен с братството, което чух и т.н. Освен това някои въпроси като "разцвета на нацията и т.н." също мисля, че не трябва да намерят място там. И малкo повече място трябва да отворим за личните свободи и за законността, а не за такива неща, които може би са по-подходящи за едно отминало време.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Вили Цанков има думата.

ВИЛИ ЦАНКОВ: Уважаеми колеги, аз мисля, че уводът или както и да го наречем, да бъде една програма за бъдеще. Това, че щели сме да влизаме в Европа, е въпрос на програма и това е много несериозно. Въобще, извинете ме, но цялата работа открай докрай е толкова напompана и толкова несериозна като стил, щото това е даже смешно да се приеме.

Вижте, ние сме в Европа. Няма защо да слагаме програми в Конституцията как сме щели да влезем в Европа. Това е просто недостойно. (Частнични ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Марко Тодоров.

МАРКО ТОДОРОВ: Дами и господа, имам процедурно предложение, първо да гласуваме въпроса дали да има или да няма преамбюл. Моля, това процедурно предложение да се подложи на гласуване. Аз лично съм против преамбюла.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Ганев, има ли още? Има процедурно предложение преди да се гласува преамбюл и неговото съдържание да се реши дали да има или да няма. (Оживление в залата)

Пристъпваме към гласуване дали да има или да няма преамбюл. Които са за, ще гласуват със за, които са против, ще гласуват против.

Моля, гласувайте.

Докато се обяви резултатът, искам да ви съобщя, че наш гост е председателят на Гръцкия Червен кръст, който е дошъл с ценни подаръци - господин Апостолатус. (Народните представители поздравяват с ръкопляскания стоящия на балкана председател на Гръцкия Червен кръст)

От общо 249 - 121 - за, 113 - против, въздържали се - 15. За да се приеме, са нужни 166 гласа. Предложението за преамбюла отпада. (Ръкопляскания от страна на опозицията)

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Уважаеми колеги, искам само да насоча вниманието ви към онова, което извършихме, отклонявайки преамбюла от окончателния текст на Конституцията.

Ние така елиминирахме от текст единственото опоменаване на 'социална държава' в текста и не зная дали това беше намерението на мнозинството от присъстващите в залата депутати.

146.1. ДП/ПП

Не мисля, че това беше най-разумното ни решение.
 НЕНКО ТЕМЕЛКОВ: Господа депутати, мисля, че с това гласуване ние не отхвърлихме преамбюла, а отхвърлихме предложението за неговото отпадане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Именно. Дали да има или да няма преамбюл - така беше въпросът.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Бих искал да изразя своето становище, че преминалото гласуване беше некоректно. Голяма част от депутатите не разбраха за какво става дума... (Реакция на неодобрение сред част от народните представители)

Дали гласуват за оставане на преамбюл или за неговото отпадане. Коректното поставяне на проблема би трябвало да означава гласуване за отпадането на преамбюла и то трябва да набере 2/3 от гласовете, защото ние сме гласували на първо четене по принцип Конституцията заедно с преамбюл.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин председател, аз предлагам да гласуваме второ предложение - тези, които са за преамбюл, да гласуват със „за“ и тези, които са против да има преамбюл, да гласуват „против“.

Призовавам уважаемите народни представители да гласуват за преамбюл.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Извинявайте, аз не мога да разбера. Когато поставих въпроса за гласуване (искам да бъде ясен) - които са за преамбюл, да гласуват със „за“, които са против преамбюла, да гласуват с „не“. Можете да видите протокола.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ: Точно така е, дами и господа, точно така гласувахме всички. Преамбюлът е отхвърлен. Категорично е отхвърлен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Нора Ананиева.

НОРА АНАНИЕВА: Уважаеми колеги, мисля, че не става дума за това дали една или друга формула я има в преамбюла. Това може спокойно да се внесе след това в текста, мотивът за отхвърлянето от текста беше, че е включен в преамбюла. Доколкото познавам повече конституции (и всички вие ги познавате) преамбюлът е философията, бих казала, поезията на една Конституция, и много съжалявам, ако до такава степен след едногодишна работа сме се изсушили, че не можем да приемем един поетичен текст, един текст, който е нещо повече от простите юридически сухи

формули, един текст, който може да носи някакъв дух и някаква надежда; един текст, който може да ни обедини и който може да направи тази Конституция и привлекателна за четене - да въведе хората, които ще я четат. Това е смисълът на преамбюлите във всички други конституции, които имат и нормативно съдържание, но преди всичко носят духа и поезията на времето.

Мисля, че си заслужава нашето време да има един такъв встъпителен, тържествен, емоционален текст. ^и аз призовавам при положение, че в този парламент има разкошни поети, които не зная дали биха се кандидатирали в един следващ парламент, които могат да ни дадат този текст. Това да не бъде текст, даден от външни лица, от депутатите поети, от най-големите поети на България.

Заслужава си да гласуваме за един преамбул ^и встъпление.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Атанас Мочуров иска реплика.

АТАНАС МОЧУРОВ: Реплика към госпожа Ананиева. Благодаря за големия комплимент, че съм пречислен към числото на най-големите поети в България, но смятам като член на тази комисия, че преамбюлт е излишен, така както беше ^{сър} гласувано от Великото Народно събрание.

Едно ще ви кажа, господа, не правим първа Конституция в историята на България, нито пък дори ще бъде последната. Нека да оставим поезията да се чете в стихосбирките, а в Конституцията да се четат строги юридически конституционни текстове, при които няма двусмислие и няма различни тълкувания. (Частични ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Любомир Иванов има думата.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Моето изказване е процедурно. Госпожа Ананиева и господин Луканов, които се изказаха, всъщност обясняваха положителния си вот. Положителен вот не се обяснява. Обяснява се отрицателен вот. Тоест, гласуването е минало и ние няма какво повече да обсъждаме. Ако някой иска да предложи преамбул, нека да събере 40 подписа за третото четене. Желая му успех.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Янаки Стоилов поиска думата.

Преди него давам думата на Велко Вълканов.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Колеги, искам най-напред да кажа, че в много държави в света конституциите имат въведение.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ (от място): Текстът е гласуван. Не искаме да слушаме повече лекции. Уважавайте опозицията. Аз няма да Ви слушам.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Вие непрекъснато излизате на трибуната.

Аз нямам нищо против да отпадне въведението, но проблемът е в това, че ние направихме това въведение по съответни съображения. Някои понятия, които бяха включени в текстовете - в чл.1 и чл.2, ги извадихме оттам и ги поставихме във въведението. Сега се реши да отпадне преамбюлт и по този начин отпаднаха тези идеи, които всъщност бяха водещи.

Аз бих искал да знаете това. Правя ви конкретно предложение.

Би могло при третото четене ние да поставим отново въпроса като съберем 40 гласа, обаче се питам дали е целесъобразно да следваме тази процедура. Нека отново подложим на гласуване, защото се страхувам, че наистина въпросът беше разбран неправилно.

Едно второ гласуване ще изясни нещата и може би ще направи излишна една по-късна акция за събирането на подписи.

Много ви моля да подложите отново на гласуване това предложение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Луканов.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин председател, поддържам предложението на господин Вълканов за повторно гласуване по този въпрос, като моля да го формулирате по следния начин: който е за това в Конституцията да има въведение или преамбюл, да гласува „за“, който е против, гласува „против“.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Точно така беше формулирано.

ГЕОРГИ ХИНЧЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа! Аз не искам да защита нито едното, нито другото становище, защото те бяха достатъчно защитени - и едното, и другото.

Искам да кажа следното: когато започнахме второто гласуване на Конституцията, беше направена уговорката да оставим преамбюла за края. Ако трябваше да се съгласим, че преамбюл не трябваше да има, това трябваше да го решим още тогава, защото тогава всички или много от хората си помислиха, че в него трябва да има някакви допълнителни внушения. Така че късно е да се лишаваме от преамбюла сега, след като бяхме направили уговорката, че преамбюлът ще бъде приет края. Трябваше предварително да решим дали да има или да няма преамбюл. Сега според мен е малко късно.

Но аз ви казвам - не мога да взема нито едното, нито другото становище, защото те бяха аргументирани.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Дами и господа, в деликатно положение сме, защото на първо четене е приет преамбюлът. На второ четене, обаче, това, което се случи преди малко, трябваше да се посочат процесуални основания за нарушение. Такива основания не са посочени.

С други думи, ако все пак в залата има настроение, за да има преамбюл, то остава като способ 40 подписа с искане за преамбюл. (Оживление в залата)

Моля ви, самото гласуване не е достатъчно, дори и разпечатката да покажете, дори и всеки да си вдигне ръката, имаме процедурно изискване, а то е - писмено искане с минимум 40 подписа. Нали говорим за форма! Когато ще спазваме формата, нека да я спазваме такава, каквато сме я измислили.

Ако нямате нищо против, правилникът също ние го изменихме и ние определихме формата. Ако искаме да вярваме в истинността на това, което вършим, първо ние трябва да спазваме собствените си правила.

Така че нищо не е загубено, ако тези, които мислят, че трябва да има преамбюл, настояват, но нека да спазят предвидената форма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Янаки Стоилов. Преди това има думата за реплика Жан Виденов.

ЖАН ВИДЕНОВ: Съвсем кратка реплика по повод изказването на господин Николай Павлов. Аз се присъединявам към неговия конструктивен тон, но той е фактически не^тправ. Процедурните

основания за прегласуване бяха изтъкнати от господин Росен Хубенов преди малко.

Беше внесено предложение и това е ново предложение, различно оттова, за което сме гласували на първо четене - в Конституцията да няма преамбюл.

Според мен процедурните правила изискват именно новото предложение да бъде поставено на гласуване и то да се бори за 2/3 от гласовете на присъстващите. Тоест, ние трябваше да подложим на гласуване предложението преамбюлт да отпадне и то ако събереше 2/3 от гласовете на присъстващите, щеше да стане факт и решение. Погледнете резултатите и ще видите, че то не набира тези 2/3.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: За реплика има Стефан Стоилов.

СТЕФАН СТОИЛОВ: уважаеми господа, аз смятам, че досега работихме много добре и за да не обърнем каруцата накрая дайте да приложим технологията - подписване под предложение да има или да няма преамбул и да минем към него следващия път. (Ръкопляс-
кания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Нора Ананиева има думата.

НОРА АНАНИЕВА: Аз поддържам същото предложение - да преминем към лъва и моля колегите да се върнат и да седнат. Няма нужда от един литературен текст да правим криза. Само че бих помолила колегите като преспят довечера малко, като се повеселят, като поговорят да помислят, че е хубаво за историята да остане един такъв тържествен текст. Но нека да остане за след това.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ (от място): Преамбул - добре, но стига да е написан хубаво текстът!

НОРА АНАНИЕВА: Да, може да се напише хубав текст. Но засега да го отложим и да преминем към лъва.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Гиньо Ганев има думата.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Моля ви - това предложение, което се направи, ще се анализира от Бюрото на базата на стенограмата и самото гласуване. От това не трябва да се прави криза сега. Конституцията ще бъде раздадена като текст утре вечерта без преамбул не заради това, че е гласувано или не, а защото този текст, който се прочете наистина не може да се възприеме така инцидентно и да се реагира по него. Даже възможно е - разсъждавам без да ангажирам никого - част от гласовете против въобще преамбула да се дължат и на убеждението, че тъкмо този преамбул не е подходящ. Това са други разсъждения. Предлагам ви сега, като седнете всички по местата си, да преминем към член 158: "Гербът на Република България".

Аз искам да помоля да не пренесете вълнението от преамбула върху лъва. (Оживление в залата) Той все пак се дразни! (Смях в залата)

Отново: ще гласуваме най-напред това, което ми се струва безспорно, колкото и някои процедури да смятат, че обратното трябва да бъде като път.

"Гербът на Република България е златен лъв на тъмно червено поле във формата на щит". Това да гласуваме, а после ВЙ/ЛТ

- коронован или пък не. Има ли възражения по това предложение?
ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Няма.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Гласуваме това предложение,
господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Кажете го още веднъж,
за да няма колебания.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Гласуваме, а колебания няма
- ще разколебаете лъва, ви казвам, с това повторение. (Весело
оживление в залата)

"Гербът на Република България е златен лъв на тъмночервено
поле под формата на щит". Може да се каже и "във формата
на щит".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте направеното
предложение.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Аз се извинявам, но да се знае,
че гласуваме за изправен лъв, защото и аз забравих вече. "Гербът
на Република България е изправен златен лъв на тъмночервено
поле във формата на щит".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гласувайте!

От 248 гласували - 245 за, 3 против, въздържали се
няма. Приема се това предложение.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Сега - въпросът за короната.
Трябва да се гласува предложението - тук то има характер на
определение - "коронован лъв". Не трябва да се казва "некороно-
ван". Ако се приеме определението "коронован" той се коронясва,
ако не се приема - остава предложеният текст. И така - има ли
съмнение във формулирането - няма. Гласуваме прилагателното
"коронован". Който е за думата "коронован" гласува за, който
е против - гласува обратно.

И пак да не правим тревога от това какво ще произлезе
от гласуването.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Прекратете гласуването.
Обявете резултата. При 257 гласували - 85 за, 159 против, въздър-
жали се 13. Не се приема.

РЕПЛИКИ ОТ ЗАЛАТА: Искаме гласуването да се даде по
партии.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не се приема "коронован".

147.2.

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: До тук, господа. Нека като парламентаристи да съзнаваме добре, че нищо не е окончателно, във връзка с което аз ще напомня какво предстои. Първо, обявявам от името на комисията, че новата Конституция на Република България е приета на второ четене. (Бурни овации. Депутатите стават прави)

Великото Народно събрание - администрацията - ще направи усилия тази нощ, утре до 17 часа следобед, приетият текст без още да е минал през редакцията - това е една допълнителна работа на определената работна група, да бъде раздаден чрез парламентарните групи, включително, разбира се, и на независимите депутати. Оттук нататък напомням Правилника на Великото Народно събрание.

На трето четене се поставят на разискване само онези текстове на проекта, за които са постъпили писмени предложения за отменяне, изменение или допълнение и то, подписани най-малко от 1/10 от общия брой на народните представители. Тези предложения трябва да постъпят в много кратко време, защото трябва да минат и през Конституционната комисия с участието, разбира се, на всички заинтересовани народни представители.

По приетите правила комисията трябва да представи своя доклад, своето становище по направените предложения във ~~вид~~ в който сега се уточни още веднъж, в срок до 5 дни. "До" не значи 5. Затова трябва да се обърнем към народните представители с искане, с предложения, с молба най-късно до понеделник тези предложения да постъпят, за да не тече времето напразно за Конституционната комисия.

В първия момент, в който комисията стане готова, тя ще предложи на следващо пленарно заседание да се премине към третото разглеждане и третото гласуване на конституционния проект.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Дертлиев.

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Дами и господа! Можем с радост да се обърнем към тези тежки дни, в които почти денонощно се работеше новата Конституция - основният закон на България. Парламентът и парламентаризмът бяха подложени на тежко изпитание, той беше представен в карикатурен вид, използваха се малки слабости, каквито има във всеки парламент, беше представен едва ли не като място за почивка и на място, в което някои хора правеха наистина шоу.

Ние доказахме в тези дни ^{едни} в тежък труд, че обичаме България, че можем да работим за нея, че можем да създаваме добри закони. Радостен съм, че устояхме на всичко това, което беше против парламентаризма, против демокрацията в името на свободата и на България (Ръкопляскания в цялата зала)

Не ми ръкопляскайте, защото сега ще дойде и горчивото хапче. (Гласове от БСП. Нищо, давайте го)

Ст.Б/МТ

148.1

Трябва да докажем още веднъж, че умеем да работим и че три дена са ни съвсем достатъчни, за да дойдем с нови сили и да започнем третото четене. (Бурни ръкопляскания в цялата зала)

Предлагам във вторник да започнем работата по третото четене! (Ръкопляскания в цялата зала)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Нора Ананиева.

НОРА АНАНИЕВА: Уважаеми г-н председател, уважаеми дами и господа! Мисля, че няма да има нито едно особено мнение по това предложение, което беше направено.

Аз мисля, че тези дни на тежък труд, тези дни на творчество показаха и истинското раждане на новия български парламентаризъм, когато се дискутира, когато водеща роля играят професионалистите, когато главното е търсенето на съгласие, на консенсус, на компромис, а не конфронтацията. И този труд, колкото и да беше уморителен, той беше един сладък труд. Дано от този наш труд, от тази сладка мъка на творчеството по Конституцията да се роди един чудесен исторически документ за нова България.

Благодаря на всички, които участваха в този процес.

(Продължителни ръкопляскания в цялата зала)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Шишков.

ГРИГОР ШИШКОВ: Госпожи и господа, предлагам след конституирането на текста на Конституцията след второ четене и се обръщам към Бюрото на Великото Народно събрание, тя да бъде публикувана, за да може народът да прочете това, което е резултат от второто четене независимо от това, че ние през това време ще разглеждаме и отделни текстове на третото четене, които ще бъдат много по-концентрирани. (Ръкопляскания)

Аз мисля, че нашият народ има право преди окончателното решение да види резултата от второто четене... (Ръкопляскания), да се запознае народът с този текст. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Янаки Стоилов.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз искам да предложа Бюрото на Великото Народно събрание да възложи на Конституционната комисия да обмисли предложение за процедурно решение, тъй като в Правилника за 148.2

организацията и дейността на Народното събрание като че ли съществува празнота. Става дума за изискването на трето четене да бъдат обсъждани само такива предложения, които са били правени вече в хода на предишната дискусия или са правени от депутати, участвували в обсъжданията при второто четене.

Така че ще помоля този въпрос да бъде поставен и Бюрото много внимателно да следи за имената и за подписите на хората, които ще фигурират при третото четене. Защото всяка една друга лабилна процедура би могла до голяма степен да постави под съмнение сериозните усилия, които дотук бяха положени. (Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господа, Бюрото ще се занимае с този въпрос и бъдете сигурни, че ще вземе правилното решение, ще спази правилника така, както следва.

Въпросът за публикуването трябва да се обсъди още веднъж.

Има думата Гиньо Ганев.

ЗАМ-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Правя следното календарно предложение. До понеделник вечерта да се направят предложенията, съответно подписани. Конституционната комисия ще работи на базата на тези предложения, а и преди това по текста, разбира се, в рамките на своите компетенции от вторник сутринта, другото не е възможно. В зависимост от броя на предложенията или целият ден вторник трябва да се даде на Конституционната комисия и тогава от сряда сутринта да започнем разискванията и окончателното гласуване на третото четене. Това е реалистичното. Ако предложенията са малко, няма да има пречка още от вторник след обяд да се започне.

Но във всички случаи ние трябва да разчитаме на предложения, дадени сравнително по-навреме.

Заседанието на Конституционната комисия ще се проведе във вторник в 9 ч.

Пленарното заседание ще започне в 15 ч. във вторник. Бюрото ще прецени готовността на Конституционната комисия. Ако това не е съвсем на лице, във вторник след обяд ще разгледаме някои от съществените закони.

148.3

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз искам да задам един въпрос към господин Ганев. Ако ние до края на работния ден в понеделник трябва да представим писмени предложения, а в понеделник Народното събрание пленарно заседание ще има ли?

ГИНЬО ГАНЕВ (от място): Не.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Тогава, ще има трудности да контактуваме със своите колеги, които евентуално ще подпишат предложение. Не е ли тогава по-добре срокът да бъде 12 ч. или когато има пленарно заседание?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Стайков има думата.

ПЕТЪР СТАЙКОВ: Мисля, че този проблем можем да го разрешим много лесно, като се уговорим просто, че предложенията, които се предадат до понеделник вечерта, ще се работят до вторник сутринта, а окончателният срок за предаване на всички предложения, да бъде вторник вечер. При това положение проблемът, който господин Бахнев постави, се решава.

ГИНЬО ГАНЕВ: Няма пречки, разбира се.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Преминаваме към **точка втора** от дневния ред.

12 ч. РАТИФИЦИРАНЕ НА СПОГОДБАТА ЗА ТЪРГОВСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПРАВИТЕЛСТВОТО НА СЪЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ.

Давам думата на Захари Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, за да не ви губи времето, становището на Комисията по икономическа политика за българо-американската спогодба е пред вас. Комисията обстойно разгледа този въпрос и предлагаме на Великото Народно събрание тази спогодба да бъде ратифицирана. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Папаризов има думата.

МИНИСТЪР АТАНАС ПАПАРИЗОВ: Уважаеми дами и господа народни представители! Правителството също така ви приканва да гласувате за ратифицирането на тази спогодба. Тя представлява едно същество развитие в нашите търговско-икономически отношения и дава възможност и оттук нататък да бъдат договорени споразумения, които ще поставят България в равноправно положение с всички трети страни и да започнат едни нормални преговори за присъединя-

ване на България към ГАТТ.

Първата серия от тези преговори ще започне на 15 юли т.г. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам други оратори. Господин Гиньо Ганев поиска думата.

ГИНЬО ГАНЕВ: Бюрото предлага Великото Народно събрание да приеме последното решение:

Ратифицира спогодба за търговски отношения между правителството на Република България и правителството на Съединените американски щати.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте!

Резултатът: от общо гласували 224 народни представители - 220 са гласували за, 4 против, няма въздържали се.

Приема се ратифицирането на договора.

Няколко съобщения:

На 2 юли, вторник, заседание на Комисията за телевизия и радио в зала 309 на Президентството.

Парламентарната група на БСДП се събира утре, събота, от 11 ч. в Централата на БСДП на ул. "Екзарх Йосиф".

Заседание на Комисията по опазване на околната среда - вторник от 9 ч. в зала 510 на Президентството.

Комисията по икономическа политика ще заседава във вторник от 10 ч.

Законодателната комисия - понеделник заседание от 15 ч.

Парламентарната група на БСП - вторник от 13 ч. ще има заседание тук.

Ръководството на парламентарната група на БСП - в понеделник, 9 ч., тук.

Пресконференция на тема: "Парламентарна етика - има ли я, няма ли я" - в понеделник от 11 ч. Участва ръководството и членовете на Комисията по парламентарна етика, председателствувана от проф. Петър-Емил Митев.

Вторник - Комисията по национална сигурност от 10 часа, тук, в Народното събрание.

ГИНЬО ГАНЕВ: Отново искам да помоля Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България, казваме, вторник, 9 ч., но ако членове на нейното ръководство има тук,

да останат за един момент в залата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Закривам заседанието
(звъни).

(Закрито в 20 ч. и 45 м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(Николай Тодоров)

ЗАМЕСТИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(Гиньо Ганев)

СЕКРЕТАР:
(Иван Хараламбиев)